

BİR KOLTUK NASIL DEVRİLİR

1961

Aziz Nesin 1915-1995

İÇİNDEKİLER

- Bir Koltuk Nasıl Devrilir?
Merhaba Beyefendi
Bizim Zamanımızda
Tarihi Ali Bey
Ali Bey'i Berbat Ettim
Yirmi Beş Kuruş
Gözüm Isırıyor
Fur, Fur, Fur!
Dünya Derdi
Napolyon'lardan Biri
Seyis Atı
Donla Şaka Olmaz
Bom
Taşı Sıksam Suyunu Çıkarırım
Türkiye'yi Bilmek
Film Gibi
Evlenme Vaadiyle İğfal mi, Zorla İrzına Geçmek mi?
Dolandırıcının Solcusu
Günaydın Gardiyanım
Karılara Hürmat-i Mahsusam Vardır
Neydi Bu Herifin Adı?
Yeniliğe Ayak Uydurmak
Öykü Değil, Anı

Hakkında

Aziz Nesin'in "Bir Koltuk Nasıl Devrilir?" isimli öykü kitabı yazarın mizahi üslubunu ve toplumsal eleştirilerini yansıtmaktadır. Kitap yirmi üç öyküden oluşmaktadır. Öykülerdeki toplumsal sorunlar, siyasi eleştiriler, insan ilişkileri temaları mizahi bir dil, ironi ve abartma teknikleri kullanılarak yazılmıştır. Bazı öyküler 1993'te yapılan baskıya (10. Basım) sonradan eklenmiştir.

BİR KOLTUK NASIL DEVRİLİR?

Kişiler

Anlatıcı Bir Koltuk Nasıl Devrilir kitabının gönderildiği ve kitabın içeriğini anlatan kişidir.

Bay Kafakan Vatan Evlatları Partisi başkanı ve başbakanıdır. En büyük kusuru uluslararası toplantılarda uyumak ve uyumadığı zamanlarda burnunu karıştırmaktır. Kötü adam denilemeyecek biridir.

Kurt Santor Yaşasın Memleket Partisi genel başkanıdır.

Öykü

Gizemli kitap Anlatıcının eline bir kitap geçmiştir. Bu kitap hükümetin nasıl devrileceği ile ilgili içeriğe sahip yasadışı bir kitaptır. Anlatıcı kimin gönderdiğini bilmiyordur. Gizli basımdır. Hükümeti devirmeye meraklı ve yetenekli kişilere gizlice gönderilmiştir. Okuyanın illa hükümeti devirmesi gerekmediği, bu konuda bilgilenmek için veya etrafında paylaşabileceği uygun kişilere aktarmak için de kullanabileceği söyleniyordur. Kitapta her tür hükümete karşı o güne kadar kullanılmış, işe yaradığı yöntem ve gerçek hikayelere yer veriliyordu. Herkes kendi hükümet ve ülke özelliğine göre olanı seçip uygulayabilecek ve 2 ay sonra hükümeti ceza almayacak bir yöntemle devirmiş olacaktır. Eğer kitabın sonuna kadar okuyup belirtilen yöntemleri deneyip hala hükümeti deviremedilerse mutlaka işe yarayacak son bir yöntem olduğunu belirtmiştir. Bunun hikayesini anlatmıştır.

İktidar değişir Anlatılan ülkenin insanları kendisini kurnaz sanan saf insanlardır. Yaşasın Memleket Partisi iktidardayken iktidardan düşer ve Vatan Evlatları Partisi iktidara geçer. Kafakan Bey başbakan olmuştur. Ana muhalefet partisi Yaşasın Memleket Partisi, bu durumu çekemez ve iktidarı düşürmeye karar verir.

Hükümeti düşürme çalışmaları Gazetelere iktidarın hırsız olduğunu yazarlar. Fayda etmez. Diktatör olduğunu söylerler Halk bunu da umursamaz. Bütün demokratik yöntemleri deneseler de işe yaramamıştır. Bunun üzerine halkı ayaklandırma yoluna girerler. Ama o ülkenin halkının ayaklanması için "Her yurttaşın ayaklanması gerekir" diye kanun çıkması gerekmektedir. Yaşasın Memleket Partisi hükümeti devirmek için her yola başvurup da başaramayınca partinin genel başkanı Kurt Santor bir toplantıda konuşma yapar ve çözüm yolu önerir.

Hükümet devrilir Kurt Santor'un önerisi, partideki herkesin yavaş yavaş istifa edip iktidar partisine geçmesidir. Halk onları beğenmeyip iktidardan düşürmüştür. İktidar partisi onlarla dolarsa zamanla diğer partide iktidardan düşecektir. Partidekiler dediğini yapar, parça parça istifa edip iktidar partisine geçer. Başbakan nerede konuşma yapsa onu konuşturamaz sürekli alkışlar, onaylarlar. İlk başta buna sinirlenen Bay Kafakan zamanla buna alışır ve hatta sürekli alkışlanmayı onaylanmayı bekler. Gözünü kırpsa alkışlanmayı bekler ve alkışlanmadığında söylenir. Zamanla dedikodular alır başını gider ve halk onun deli olduğunu düşünmeye başlar. İki ay bile sürmeden Vatan Evlatları Partisi hükümeti devrilir.

Temalar

İktidar Mücadelesi/Güç Koltuğa sahip olan güce sahip oluyor ve zamanla sorumluluklarını unutup duruyor. Güç beraberinde yolsuzluk, çıkarıcılık ve iki yüzlülüğü getiriyordur. Muhalefet durumuna düşen parti iktidardayken çalışmadığını, yolsuzluklarını kabul ederek diğer partiyi de kendisine benzeterek iktidardan düşürüyordur. Gücü elinde bulunduran kişi herkesten üstün olmaya, sürekli onaylanmaya alışıkça güç zehirlenmesi yaşamaktadır.

Toplumsal eleştiri Yöneticilerin yolsuzluklarına, çıkarlarına göre davranmalarına ve yalanlarına karşı toplumun duyarsız olması mizahi dille eleştirilir. Öyküye göre halk, haklarının farkında değildir ne olursa olsun ayaklanması söz konusu değildir. Çarpık düzene ayak uydurmaya devam edecektir.

Halkın tavrı ve yapısı değişmedikçe de ülkeyi kim yönetirse yönetsin yolsuzluk, adaletsizlik gibi yönetim sorunları devam edecektir.

MERHABA BEYEFENDİ

Kişiler

Hasan Bey Hikayenin ana karakteri ve anlatıcısıdır.

Öykü

Selam veren insanlar Hasan Bey karşı tarafa geçmek için vapura biner ve üst katta, en dipte bir yere oturur. Vapurun kalkma saati yaklaştıkça yolcular gelmeye başlar. O kısma gelen tek tük yolcular Hasan Bey'e selam vererek yerlerine oturur. Hasan Bey ilk birkaç kişide durumun üstünde durmaz ama bu kişilerin sayıları arttıkça durumun içinden çıkamaz ve anlam veremez. Düşüne düşünce iki seçim dönemi milletvekilliğine aday olduğunu hatırlar. Milletvekili olamamıştır ama seçim dönemi konuşmalarında memleketi kaldıracak çok nutuk çektiğini düşünmektedir. Selam verenlerin onu o zamandan tanıdığı kanaatine varır. Daha sonra gelen yolculardan kimi selam veriyor kimi vermiyordur. Hasan Bey, selam vermeyenlere bozular. Fakat bunu kendince kabul etmez. Kendi için değil memlekete hizmeti olan insanların kıymetinin bilinmemesinden endişe ettiği için bozulduğunu savunur.

Yanlış anlaşılma Vapurun hareket ettiği andan vapurdan inene kadar kendisine selam veren insanlarla konuşma olanağı olur. Her biri onu farklı birine benzetip o sebeple selam vermiştir. Hiç kimseyi bozmadan benzettikleri kişi gibi davranmaya ve genel geçer cümlelerle geçiştirmeye devam eder. Vapurdan kaçır gibi iner. Onu memlekette tanıyan bir kişi bile olmaması çok canını sıkır.

Dolmuştaki tanıdık Vapurdan sonra dolmuşa biner. Yanında oturan kişi ona ismi ile seslenip selam verir. Kendi ismi ile seslenilmesi hoşuna gider ve sevinir. Adamın yüzüne baktığında ise bozular. Daha önce borç aldığı ve ödemediği bir tanıdığıdır. Başka biri gibi davranır ve birine benzettiğini söyler. Adam üstelse de insanların birbirine benzeyebileceğini iddia eder ve kaçır gibi dolmuştan iner. Hasan Bey adamın arkasından başka birine söylediği cümleyi duyar. Bu yapılan numaranın tam Hasan'a göre olduğunu söylüyor ve inanmadığını anlatıyordu. O gün Hasan'ı birçok kişi başka başka kişilere benzetmiş, yalnız bir kişi tanımıştır. Ama onu da Hasan tanımamazlığa gelmiştir.

Temalar

Menfaat Hasan Bey için tanınmak, selamlanmak ve saygı görmek arzu edilen bir durumken borçlu olduğu insanın onu gerçekten tanıması ve selamlaması moralini bozmuştur. İnsanların olayları menfaatlerine göre değerlendirdiği ve yorumladığı görülmektedir.

BİZİM ZAMANIMIZDA

Kişiler

Anlatıcı Anlatıcının musiki alemlerinde çok anısı vardır. Eskiye özlem duymaktadır. Sık sık musiki alemlerinden arkadaşları ile içki masası kurup alem yaptıkları anlaşılmaktadır.

Öykü

Geçmişin kuşları Anlatıcı bir sohbet içindedir. Musikiden bahsedildiğini duyunca eski zamanları över ve onunla ilgili bir anısını anlatmaya başlar. Musiki ile ilgilenen arkadaşları ile Bentler'e gittikleri bir gün ormandaki kuşlar fasıl tutturmuş gibidirler. O zamanın kuşları bile bir başkadır ona göre. Arkadaşı Apostil Efendi kemanını çalmaya başladığında tüm kuşlar susuyor adeta kemanı dinliyordur. Fasil durduğunda ise ötüyorlardır. Bir süre yiyip içtikten sonra onların fasıl başlamış yine kuşlar susup onları dinlemişlerdir.

Geçmişin balıkları Bir başka gün Kanlıca'da bir yalıya davetlidirler. Yalının bahçesinde biraz içtikten sonra arkadaşı gazele başlayınca denizin üstü balık başlarıyla dolmuştur. Küçük balıklara yer kalmadığı için havaya sığıyor, bazı sığıran balıkları yalının aşçısı yakalayıp ızgaraya atıyordu. Neyzenlerden biri bu balıkların mübarek olduğunu söyleyip musiki dinlemek için bu hallere giren balıkları pişirmesini yasaklamıştır. Ona göre eskinin balıkları bile bir başkadır ve musikiden anlıyordur.

Geçmişin vapurları Başka bir anısında Beykoz'da bir korudaki alemlerini anlatır. O zamanki vapurlarda ona göre bir başkadır. Fasil yapmaya başladıklarında vapur gelip önlerinde durmuştur. Kaptan ve yolcular fasıllarını dinlemeye başlamışlardır. Bir süre sonra kaptan onlardan fasıllarına ara vermelerini rica etmiştir. Onlar fasıl yaparken ne yaparlarsa yapsınlar makineleri çalıştıramıyorlardır. O zamanın makineleri bile bir başkadır.

Geçmişe duyulan özlem Sohbet akmaya başladıkça bu kez muhabbet tellalı konusunun geçtiği duyar. Bunu pezevenk olarak yorumlar. Ona göre eski dönemin pezevenkleri de şimdikilerden farklıdır. Eski dönemdeki pezevenkleri öven durumlar anlatır. Şimdi sayıları artsa da pezevenkliğin namını batırmışlardır. Eskiye özlem duyan karakter bu kez de sohbet içinde tuzluk kelimesini duyar ve bu kez de eski tuzlukları övmeye başlar.

Temalar

Geçmişe özlem Anlatıcının geçmişe karşı hissettiği derin özlem geçmişe ait her şeyi olduğundan daha güzel ve olağanüstü hatırlamasına neden olmaktadır. Öyle ki öyküdeki karakter o günkü tuzlukları bile beğenmiyor geçmişteki tuzlukları överek anlatma girişiminde bulunuyordu. Anılar, yaşandığı zamandan uzaklaştıkça olduğundan daha farklı hatırlanır ve daha da güzel anılır. Kötü yanları hatırlanmaz.

TARİHİ ALİ BEY

Kişiler

Ali Bey Yetmiş yaşını geçmiştir ama bitkin biri değildir. Hiçbir zaman etliye sütlüye karışmamış, siyasetle ilgisi olmamıştır. Okur yazar bile değildir. Giyinişinden yoksul bir adam olduğu anlaşılıyordur. Hapishanede söylediği sözler sebebiyle Tarihi Ali Bey lakabını almıştır.

Öykü

Cezaevindeki sessiz mahkum Sekiz kişi suç ortağı olarak sanıktırlar. Mahkemeleri devam ederken tutuklanırlar ve aynı koğuşa gönderilirler. İçlerinden ismi Ali olan en çok dikkat çekendir. Ranzanın üst katında kalıyordu. Tuvalete gitmek ve yemek yemek dışında ranzadan inmiyor, konuşmuyor, sürekli gözleri kapalı ve bezen ise kafası boynuna doğru düşmüş şekilde yatağında uzanıyordu. Diğer mahkumlar adının Ali olduğunu bile arkadaşlarından duyarak öğrenmişlerdir.

Sekiz arkadaşına atılan iftira Sekiz suç ortağı kahvede ileri geri konuşmuşlar, mahalledeki hasımları da hükümetin aleyhine konuşmuşlar diyerek şikâyet etmişlerdir. Ne kadar reddetseler de tutuklanmışlardır. Arkadaşları kendilerinden çok Ali Bey'e üzülmüyorlardır. Çünkü o gün kahvede bile değildir ve onlardan yaşlıdır. Haftada bir kahveye geliyordu ve orada da hapishanede olduğu gibi hiç konuşmuyor, sadece uyukluyordu. Arkadaşları hiç değilse siyasi bir partiye üyedir ama Ali Bey'in siyasetle de işi yoktur.

Ali Bey'in uyanışı Bir gün arkadaşları kendi aralarında konuşurlar. İçlerinden biri duruma iyi yandan bakmaya çalışır. Çocuklarına anlatacak hiç anısı olmadığını, en azından hapishane günlerini anlatabileceğini söyler ve gülüşürler. Bir diğeri ise bu olanları elbet tarihin bir gün yazacağını söyler. Ali Bey birden gözlerini açar ve arkadaşlarına "Tarih yazar mı?" diye merakla sorar. Arkadaşları şaka yaparak olumlu yanıt verir ama Ali bey ciddiye alır. Adlarının tarihe geçip geçmeyeceğini tekrar sorar. Geçer yanıtını alır. Koğuşun içinde ileri geri adım atarak arada sırada gelip aynı soruları sorup, onay

alıyordu. İy ki o gün kahveye gidip konuştuğunu söyler. Arkadaşları onun kahveye o gün hiç gelmediğini ve konuşmadığını söylüyorlar ama Ali Bey'i bir türlü inandıramıyorlardı.

Ali Bey'in Değişimi Ali bey o günden sonra dinçleşir, gençleşir. Sürekli koşuşta ileri geri giderek başı dik gezer. Bahçe saati geldiğinde kollarını kabartarak bahçede gezer. Gevezelik etmez ama eskisi gibi de susmaz. Her durum karşısında özlü sözler söyleyerek tarihi bir kişiliğe bürünmüş gibi davranıyordu. Ona Tarihi Ali Bey lakabını takmışlardır.

Dava sonucu Yargılanmada 7 arkadaşı beraat eder. Ama Ali Bey ise mahkûm olur. Tanıklar o gün kahveye gelmediğini söylese de Ali bey geldiğini söylemiştir. İşlemediği suçu itiraf ederek nutuk çekmiştir. Hayatından ise çok memnundur. Cezaevinde, bahçede dinç adımlarla dolaşüyor, kendisini tarihin yazacağına iyice inanıyordu.

Temalar

Değişim Ali Bey hayatının anlamını bulup, bir iz bırakacağını düşündüğünde farklı bir kişiliğe bürünür. Artık daha mutlu, daha aktif ve kararlı bir karakterdir.

ALİ BEY'İ NASIL BERBAT ETTİM

Kişiler

Aziz Nesin Yazar bu yazısında yazdığı bir öykü yüzünden başına gelenleri anlatmaktadır. Anının yaşandığı dönemde evlidir, çocuğu vardır ve ünlüdür.

Öykü

Tarihi Ali Bey hikayesinin çıkışı Aziz Nesin, Tarihi Ali Bey isimli öykünün konusunu nasıl bulduğunu ve bu öykünün onun başına nasıl dert olduğunu anlatır. Yazar cezaevindeyken, çok iyi tanımadığı bir gazeteci, açıklamak istemediği bir suçtan hapisaneye girmiştir. Aynı koşuşta değıllerdir ama zaman zaman yan yana geliyorlar ve uzun uzun olmasa da sohbet ediyorlardır. Gazeteci, Aziz Nesin'e kendi koşuşlarındaki Ali Bey isimli birinden bahseder ve hikayesi Aziz Nesin'e ilgi çekici gelir.

Öykü ile ilgili yayılan söylentiler Aziz Nesin, Ali Bey'in öyküsünü yazar. Fakat öykünün dergide yayınlandığı ilk gün dergi sahibi, gazetecinin onu arayıp Tarihi Ali Bey öyküsünün konusunu Aziz Nesin'e kendisinin verdiğini söylemiştir. Yazarın Ali Bey'i berbat ettiğini, çok daha güzel yazılabileceğini de söyleyerek onu eleştirmiştir. Dergi sahibi de çok üzüldüğünü, nasıl böyle bir şey yaptığını sorar Aziz Nesin buna çok bozulur ve çıkar gider. O andan sonra sokakta hangi tanıdığı görse aynı konudan bahseder ve onu aynı şeyle suçlar. Tarihi Ali Bey öyküsünü nasıl berbat ettiği ile ilgili yorumlar yazarı çıldırtmaya başlar. Mahallesinde, yazarlar arasında, gazeteciler arasında aynı şey konuşuluyordu. Gazeteci her gördüğüne aynı şeyleri söylüyor ve öykü ile ilgili bu durum her yere yayılıyordu.

Yazarın bunaltan yorumlar Aziz Nesin bu olay unutulana kadar kendisini eve kapatmaya karar verir. Bu kez de ev telefonundan okurlar kendisine ulaşip benzer serzenişlerde bulunurlar. Çoğu, hikâyeyi okumamıştır bile. Duydukları sebebiyle bu yorumda bulunuyorlardır. Telefonun fişini çekmesinden sonra okuyuculardan ve hatta Amerika'da yaşayan arkadaşından mektup gelir. Hep aynı mesele ve aynı yorum vardır. Ali Bey'i nasıl berbat ettiği, neden böyle yazdığı söyleniyordu. Bir süre sonra dışarı çıkan yazar konudan haberi olmayan bir arkadaşı ile konuşurken onun da aynı şeylerden bahsedeceği endişesi ile konuşmaya odaklanamaz. Arkadaşı bir şey söylemeyince, Ali Bey öyküsünü nasıl berbat ettiğinden haberi olup olmadığını sorar. Artık kendisi de hikâyeyi berbat ettiğine inanmaya başlamıştır.

Yazarın nasihati Yazar o kadar hikâye yazdığını, hiçbirinin Tarihi Ali Bey hikayesi kadar ses getirip, konuşulmadığını belirtir. Genç yazarlara nasihatte bulunur. Başkalarından konu alıp, hikâye yazmamalarını öğütler. Ne yapsalar, nasıl yazsalar da beğendiremeyeceklerini söyler. Konuyu veren kişi yazılabilecek öyküyü kafasında, ulaşılamayacak kadar allayıp pullamış olacaktır. Gazeteci kendisi

ömründe hikâye yazmamıştır ama onun hikayesini eleştiriyordur. Böyle bir şey yaparlarsa aynı onun gibi hem Tarihi Ali Bey hikayesini hem de konuyu ona veren gazeteciye berbat etmiş olacaktır.

Temalar

Hayal kırıklığı/Eleştiri İnsanları memnun etmenin ve beklentileri karşılamanın zor olduğu anlatılmaktadır. Daha önce hiç öykü yazmamış ve öykü konusunda bilgisi olmayan birinin yazarın hikayesini kötülemesi eleştirilmektedir. Yazarın ilham aldığı gerçek olayı ona anlatan kişi kafasında ideal ve mükemmel olanı hayal etmiştir. Hiçbir hikâye ise kafamızdaki ideal kadar iyi olmayacaktır.

Toplumsal eleştiri Yazarın yazdığı öykü ile ilgili olumsuz yorumlar kulaktan kulağa çok hızlı yayılarak eleştirilerin büyümesine neden olmuştur. Fakat çoğu insan öyküyü okumamış veya okusa bile ön yargılı okumuştur. Nesnellikten uzak bir durumdur. Toplumun bu yönü eleştirilmektedir.

YİRMİ BEŞ KURUŞ

Kişiler

Anlatıcı 21 yaşında, okur yazar olmayan, konuşma sözlüğü pek zengin olmayan, iri kıyım bir delikanlıdır.

Suçlu 50 yaşlarında, ağarmış saçlı, iyi giyimli biridir.

Öykü

Rüşvet teklifi Görevli bulunduğu yere bir adam getirilmiştir ve başına onu nöbetçi olarak bırakmışlardır. Adam parasını vererek sigara almasını istemiş, o da sigarayı alıp adama vermiştir. Adam yaptığı işin karşılığı olarak mı, rüşvet için mi, öylesine mi olduğunu anlayamadığı bir sebeple ona 25 kuruş uzatmıştır. Görevli "Rüşvet yok!" diyerek reddeden görevli sonrası adam utanarak parayı cebine koymuştur.

Abartılan rüşvet anısı Görevli olayı bir hafta boyunca arkadaşlarına anlatmış ve rüşveti nasıl kabul etmediği konusunda övünmüştür. O gün ve daha sonraki yıllarda yeri her geldiğinde bu olayı anlatmıştır. Rüşveti nasıl kabul etmediğini, namusla para kazanmanın önemini, fakir olsa da alın teri ile para kazanmanın önemini vurgulamıştır. Fakat bu hikâyeyi anlattığı her ortamda paranın miktarı yıldan yıla artmaktadır. Olay ise daha abartılı hale gelmektedir. İlk başta adam ona parayı uzattığı halde kimi zaman zorla cebine koymaya çalıştığından bahsetmeye başlamıştır. İlk anlattığında 25 kuruş olan para zamanla iki buçuk lira, yirmi beş lira, iki yüz elli lira olarak değişmektedir. Yıllar sonra artık yaşlandığında ise iki yüz elli bin liradan fazla söylememiştir. Çünkü hayalinde bile para iki yüz elli bin liradan fazlaya çıkamamıştır. Artık kendisi de söylediği rakama inanır olmuş, gizliden gizliye o parayı kabul etmediği için pişmanlık bile hissetmeye başlamıştır.

Temalar

Övünme/Abartma Hikayedeki kahraman yaşadığı olaydaki rolünü o kadar büyütür ve abartır ki bir süre sonra gerçekliğine kendisi bile inanır. Çevresi içinde daha saygın ve üstün bir kişilik olarak yer alabilmek için her olay karşısında yaşadığı küçük bir olayı farklı şekilde aktarır. Yoksulluk içinde geçirdiği yaşamına anlam katmaya çalışır.

GÖZÜM ISIRIYOR

Kişiler

Yazar Anlatıcı durumundadır. Göz hafızası çok zayıftır. Tanıştığı kişileri çok zor hatırlamaktadır.

Satıcı Ağzı çok iyi laf yapmaktadır. İşini yaparken sürekli yalan söyleyen, dolandırıcılık yapan biridir.

Öykü

Hatırlama sorunu Gördüğü ve tanıştığı insanları hatırlamakta çok zorluk yaşayan adam bu konu ile ilgili sürekli sıkıntı yaşamaktadır. Hatta 4 kez tanıştırdığı birini 5. ve 6. kez gördüğünde yeni tanışıyor gibi davrandığından tepki ile karşılaşmıştır. Daha sonra unutmamak için çaba gösterdiği, tanıdığı kişi onu tanımamazlıktan gelmeye başlamıştır. Böyle olaylar yaşadığı için vapurda, tramvayda ona veya bakan gülümseyen herkese gülümsüyor ve nereden tanıdığını hatırlamaya çalışıyordu. İş ilerleyip sohbet ettiklerinde ise tanışmadığını anlıyordu.

Sahtekar işportacı Bir gün vapurda karşılaştığı ve tanıdığına emin olduğu biri ile karşılaşır. Kim olduğunu çıkaramaz ama hemen onunla konuşmaya başlar. Gözünün bir yerden ısırıldığını söyleyip kim olduğunu sorar. Adam bir bankanın önünde işportacılık yapan biridir ve hep aynı yerde onu gördüğü için hatırlamıştır. İşportacı kendisini anlatmaya başlar. İstanbul'da aç kalınamayacağını, para kazanmanın kolay olduğunu söyler. Evdeki külden, bahçedeki toprağa, çakıl taşlarına kadar her şeyi halkı kandırarak satıyordu. Bahçedeki toprağı leke çıkaran krem, bahçedeki toprak bitince çıkan kili sulandırarak oluşturduğu karışımı ise yapıştırıcı madde olarak satmıştır.

İşportacı ile karşılaşmalar Bu olaydan birkaç yıl sonra tüccar bir arkadaşının yazıhanesinde biriyle tanışır. Adam eskiden onunla tanıştığını söyler ve kendini hatırlatır. İşportacı adamın kendisidir. Şu an ihracatçı olmuştur. Sattığı ürünlerin içine kum, toprak, taş karıştırarak ihraç ediyordu. Elbette bir kez onunla iş yapan bir daha sipariş vermiyordu ama ona zaten her şirkete bir kere satmak bile yetiyordu. Aradan yine epey zaman geçmiştir. Bir avukat arkadaşının yazıhanesinde birisi ile tanışır. Adam onunla daha önce tanıştıklarını söyler. Onun da gözü bir yerden ısırıyordu. İşportacı adam şimdi de politika ile uğraşmaya başlamıştır. Adam demokrasi, hürriyet, memleket gibi söylemlerle nutuk atacakken onu durdurur ve onu tanıdığını, şimdi hiç unutmayacağını söyler.

Temalar

Sahtekarlık/Toplumsal eleştiri Yalan söyleme ve dolandırma konusunda çok iyi olan biri hangi konumda olursa olsun toplumda kendine yer bulabilmiştir. Önce işportacı, sonra ithalatçı, sonra siyasetçi olabilmesi dolandırıcılığın toplumsal düzeyde kabul görmesi ve yer bulması anlamına geliyordu. Sahtekâr ve ahlaki değerlerden yoksun biri fırsat bulursa sistemin üst basamaklarına çıkabilecektir.

FUR, FUR, FUR!

Kişiler

Recep Kısa boylu, çirkin, incecik, sesi ince idam mahkumudur. Köydeki ağanın tek oğludur.

Durdu Etrafındaki erkekleri baştan çıkararak bir kadındır. Birçok kez evlenmiştir. Lakabı Herif Bitiren'dir.

Öykü

Recep'in hapisane günleri Recep idam cezası almıştır. Bu sebeple görünüşü ufak tefek olmasına rağmen hapisanede kimse onunla uğraşmıyordu. Kaybedecek bir şeyi olmayan suçlulardan korkuyorlardı. Fakat idam cezası 24 yıl cezaya düşürülünce ona şaka yapmaya başlamışlardır. Ama bu şakalar kaldırılabileceği şakalardan değildir. Bilerek onu kızdırıyor, kızdıran kişi kaçıyor gibi yapıyordu. Sonra da bilerek yakalanıyor ve onu döverken canı yanıyor gibi sesler çıkarıyordu. Fakat Recep tüm gücüyle vursa da o kadar güçsüz, kısa biridir ki hiçbir etki etmiyordu. O vurduca "Fur, fur, fur yavrum fur diye alay etmeye devam ediyorlardı.

Durdu'nun evlilikleri Recep bir gün onunla alay edenlere nasıl bu duruma düştüğünü anlatmıştır. Ona göre eskiden çok uzun boylu, iri yarı bir adamdır. Bir kadın yüzünden böyle olmuştur. Köyde

yaşayan Durdu isimli bir kadının adı çıkmıştır. Evlendiği adamlar dayanamayıp ölüyorlardır. Recep'in anlatmasına göre Durdu pek yüzüne bakılmayacak bir kadinken köyün imamını baştan çıkarmıştır. İmam onunla evlenmiştir. Fakat çok kısa süre sonra ölmüştür. Malları da Durdu'ya kalmıştır. Durdu daha imamın cenazesinde gözüne başkasını kestirmiştir. İki eşli ve çok çocuğu olan muhtar bir süre sonra eşlerini bırakıp Durdu'ya nikah kıymıştır. Fakat bir süre sonra o da ölmüştür. Cenazeden bir süre sonra ise Recep'in babasının yakın arkadaşı olan Cabbar Ağa'yı baştan çıkarmış ve onunla evlenmiştir. Kışa doğru Cabbar Ağa'da ölmüştür. Bu sayede Durdu'nun bir sürü malı mülkü de olmuştur. Cabbar Ağa'nın ölümünden sonra Recep, Durdu'nun babasına göz koyduğunu sezmiştir. Onları birlikte de yakalamıştır. Fakat babasına asla onunla evlenmesin diye tehditlerde bulunmuştur. Babasının onunla gönül eğlendirmesine izin vermiş ama nikahı geciktirmeyi başarmıştır. O sırada babası vefat etmiştir.

Durdu ve Recep evlenir Durdu Recep'in babası ile evlenemediği için Recep'e düşman olmuştur. Recep tehlike içinde olduğunun farkındadır. Bir gün yorgun şekilde yatağına yatar ve garip şeyler hisseder. Rüya zannederken üstünde biri olduğunu anlar. Durdu yatağına gelmiştir ve ne kadar uğraşırsa uğraşsın elinden kurtulamaz. Saatler sonra kendini bırakır ve Durdu'ya teslim olur. Ertesi gün kahvehanede Durdu ile evleneceğini söyler. Herkes onu bunu yapmaması için iknaya uğraşsa da karşı çıkar. Durdu ondan çok yaşlıdır ve kendisi gençtir. Kendisini diğerleri gibi öldüremeyeceğini söyleyerek gençliğine güvenir.

Recep katil olur Durdu ve Recep evlenir. Fakat Durdu görüldüğü gibi değildir ve Recep'i şaşırır. İçinden canavar çıkmış gibidir. Recep günden güne erimeye ve Durdu'ya yetmemeye başlar. Ayrıca Durdu onu sürekli aşağılıyor, erkekliğine laf ediyordur. Recep'in eski gücü, kuvveti kalmamıştır. Günden güne ufalıyordur. Arkadaşları kahvede Durdu'nun onu aldattığını söyler. Herkesle kavga eder ve itiraz eder ama içine kurt düşmüştür. Bir gün evden çıkar gibi yapmış ama ahıra saklanmıştır. Bir süre sonra sesleri duyup eve girince bir adamla Durdu'yu birlikte görür. Fakat adama saldırsa da hiç zarar veremiyordur. Adam Recep'i dövükçe dövüyor, acıdıka bırakacak gibi oluyordur. Ama Durdu buna izin vermiyor, " Fur, fur... Ne öper ne öptürür fur, fur" diyerek adamı gaza getiriyordur. Recep en sonunda elindeki bıçağı kaldırınca adam üstüne düşmüş, karnından bıçaklanmıştır. Hapishaneye girince ondan ümidi kesen Durdu ondan boşanmış, babasından kalan malların da sefasını sürmüştür. Recep hapishaneye girerek ondan kurtulduğuna seviniyordur.

Temalar

Güç/Ahlak İnsanların zaafı eleştirdikleri konumlara düşmelerine sebep olabilmektedir. Recep, Durdu hakkında olumsuz düşünceler içindeyken kendisini onunla evlenmiş olarak bulur. Durdu'ya yetememiş olmanın kompleksi ile de daha zayıf birine dönüşür. İstediklerini elde etmek için ahlaki değerleri yok sayan ve erkekler karşısında cinselliği bir güce dönüştüren kadın mizahi bir dille anlatılmaktadır. Recep bu güç karşısında ezilmeye devam etmektense hapishaneye düşmeyi tercih etmektedir.

DÜNYA DERDİ

Kişiler

Anlatıcı Anlatıcı dünyada var olan herhangi biri olabileceğini, isminin ve kim olduğunun önemi olmadığını belirtmektedir. Dertler değişik görünse de sorunlar benzerdir.

Öykü

Sorunlardan kaçış Anlatıcı okuyucuya hayatın dertleri karşısında bir öneride bulunur. Bir akşamı kendi kendilerine kalarak, bütün bağlarından koparak geçirmelidirler. Güzelce giyinmeli ve hemen sokağa çıkmalı. Sokakta gördükleri kişiyi tanıyıp tanımadıkları önemli değildir. İsmi doğru söyleyip söylememek de... Kim olduğu önemli değildir.

Dertli insanlar Sokağa çıkıp yağmurun altında duran birini görünce, kendimize armağan ettiğimiz bu geceyi paylaşacağımız kişiyi bulduğumuz anlaşılmalıdır. Onun hitap etmek için söylediği isim yanlış bile olsa bozmadan konuşmaya devam edilmelidir. Çünkü isimlerin, kim olunduğunun önemi yoktur. Anlatıcı karşılaştığı kişi ile yürür. Yağmur hızlanmıştı. Meyhaneye girerler. Oradakileri tanımazlar ama 5. kadehten sonra herkesi tanımaya başlayacağını söyler. Rakı içerler. Başka masalardaki sohbetlere kulak kabartırlar. Meyhanedeki herkesin farklı farklı dertleri vardır. Kimi karısının onu aldatmasından şüpheleniyor, kiminin evinde huzur yoktur, kimine haciz gelecektir, kiminin çocuğu olmuyordu, şoförlük yapan biri ehliyetsiz kalmıştır. Büyük dertleri olan bu insanlar meyhaneye geldiklerinde ise bambaşka şeyler konuşuyorlardır. Çocuğu olmayan adamla, karısının ihanetinden şüphelenen adam Marilyn Monroe'nun derdine düşmüşlerdir. Emekli ve geçim sıkıntısı çeken, rüşvet alan maliye memuru Hindistan'ın sorunları ile ilgili konuşuyordur. Bu konularda sohbetler uzayarak, konular değişerek zaman geçer ve saat geç olur. Sıkılıp bunaldığı zamanlar insanların dertlerini evde bırakıp birbirini bulması, yalnızlığından da kurtulması tavsiye edilir.

Temalar

Toplumsal Eleştiri Günlük hayattaki sıradan, küçük sıkıntılar abartılarak dünyanın önemli meseleleri gibi konuşulmaktadır. Karakterler bu dertlerle uğraşırken daha büyük, anlamlı sorunları gözardı ederler. Sorunlarla yüzleşmekten kaçınırlar.

NAPOLYON'LARDAN BİRİ

Kişiler

Anlatıcı Askeri lisede okumuştur. Diğer arkadaşlarına göre boyu daha kısa, yapısı daha küçüktür.

Şinasi Arkadaşları içinden en ateşli ve hırslı olan askerdir. Uzun boylu, sert karakterde bir askerdir. Askerlikle ilgili her durumda bambaşka birine dönüşse de normalde şakacı bir arkadaştır.

Asteğmen Nazik, sakın konuşan bir askerdir.

Öykü

Savaş hayalleri Askeri lisede eğitim almış olan 60 kişilik birlik askeredir. Askerliğin ilk kısmını atlınca onbaşı olacaklardır. Lisedeyken derste bile dersi dinlemeyip, kendilerini Napolyon olarak hayal ederek fethedecekleri yerlerle ilgili haritadan hayallere dalıyorlardır. Askerde sürekli yat, kalk, süründen ileri gitmeyen talimleri yapmak zor ve sıkıcı geliyordu. Bir de asteğmenleri kibar biri olunca daha çok sinirlenmişlerdir. Onlara göre asker sert olmalıdır ama asteğmen bu kişilikten uzaktır.

Asteğmen İçlerinden bu durumlara en fazla tahammül edemeyen, en sert karakterli olan ve savaşmak için can atan kişi Şinasi'dir. Şinasi, asteğmen her gün sakın sakın onlara komut verince sesi gür çıkmadığı için sinirleniyordu. Bir Cumartesi voleybol oynarlarken asteğmeni de karşı takıma yerleştirir. Attığı topları hep onun kafasına doğru atar ve onu perişan eder. Ertesi gün asteğmen hasta olduğundan gelemez. Bir sonraki gün geldiğinde de hala iyi görünmüyordu. Askerleri gruplara ayırır ve başlarına içlerinden birini koyar. Günlerdir yaptıkları talimi postabaşları onlara yaptırıcaklardır. Anlatıcının grubunun başına Şinasi gelmiştir.

Şinasi postabaşı olur Şinasi kendini kaybeder ve onlara çok acımasız davranır. Karşısında üç kişi değil de alay varmış gibidir. Arkadaşları Şinasi gitmiş yerine bambaşka biri gelmiştir. Öbür postalar mola verirler, yemek molasına çıkarlar ama Şinasi kendi postasına mola verdirmez. Arkadaşları söylenir, söylediklerini yapmamak ister ama onları önce asteğmene, korkmadıklarında ise binbaşıya söylemekle tehdit eder. Hepsini onbaşı olmalarına az kaldığı ve bunun engellenmesine sebep vermemek için dediklerini yapmaya devam ederler. Sonunda asteğmen mola verdiğinde hepsi perişan olmuştur.

Koğuştaki şakalaşma Akşam koğuştaki hepsi Şinasi'nin üstüne çıkarak yastık ve yorganlarla şakalaşırlar. Şinasi en altta boğuluyorum diye bağıryordur ama onu dinlemiyorlardır. O kadar gürültü yaparlar ki binbaşı ve asteğmen koğuşa gelip ne olduğuna bakar. Fakat Şinasi yorgan altında kimin geldiğini fark etmemiştir. Battaniyelerin altında boğuluyorum diyor. Asteğmen başına geldiğinde onu üstüne çıkan arkadaşlarından biri sanarak asteğmeni yakalar ve altına alır. Arkadaşları müdahale edip onu tuttuklarında asteğmen ve binbaşığı fark etmesi geç olur. Bu olaydan dolayı hepsi sorgulanır. Suç Şinasi'nin üstüne kalır. Şinasi'nin onbaşılığı sallantıda olduğu için hepsi üzülür.

Şinasi'nin garip hareketleri Şinasi çok hırslanır ama elinden bir şey gelmez. Sürekli tetikte karşı dağlara bakıyordu. Düşmanı fark edecek ve üstlerine gidecek gibidir. Bir gün talimhaneye gelirler ve talime başlarlar. Bir süre sonra Şinasi Allah Allah nidalarıyla ormana doğru koşar ve tüfekte garip hareketler yapar. Öyle bağıryordur ki düşman karşısında gibidir ve söylemleri de o yöndedir. Yanlarına geldiğinde çok büyük bir yılan gördüğünü, tüfeğı ile onu ikiye ayırıp öldürdüğünü ve herkesi kurtardığını söylemiştir. Gidip baktıklarında solucan gibi bir yılan bulurlar. Yılanın kuyruğunu bırakıp kaçtığı söyler ama arkadaşları endişelenir. Akıl sağlığını yitirmeye başladığından şüphelenirler. Diğer bir sorun ise tüfeğini kırmış olmasıdır.

Şinasi gazi olur Asteğmen ve Şinasi'nin arkadaşları duruma üzülürler ve kara kara düşünürler. Şinasi'de suskun biçimde bekliyordu. Onbaşılığı bu olaydan sonra kesinlikle suya düşecektir. Sonunda bir şekilde tüfek olayını hallederler. Tüfeğı tamir edip bu olayın üstünü örterler. Onların arkadaşlığında birbirini korumak ve kollamak önemlidir. Yıllar sonra Şinasi'nin Kore savaşında bir ayağını kaybettiğı öğrenilir. Hayatında aradığı, beklediğı ve umduğu tek mutlulukta zaten bu gibidir.

Temalar

Kahramanlık/Ç çatışma Kişilerin hayalleri ve gerçekler arasındaki çatışma mizahi dille anlatılmaktadır. Napolyon gibi bir asker olma hayalleri içindeki karakterler asker olmak ve savaşmak ile ilgili durumlara, kavramlara hayran olmaktadır. Fakat hayalleri gerçek hayatla çelişmektedir. Kahramanlık ve başarı kavramları bireylerin kendi durumlarına göre farklı algılanabilmektedir.

SEYİS ATI

Kişiler

Anlatıcı Anlatıcı başından geçen hikayeyi anlatırken İstanbul Harbiye Harp Okulu'nun son öğrencilerinden biridir.

Öykü

Seyis atının zorlukları İstanbul Harbiye Askeriye'nin son öğrencilerindendirler. Birkaç binicilik dersi ve talimden sonra at binmeyi öğrendikleri varsayılyordur. Günün birinde tatbikat olduğu söylenir. O dönemki tatbikatta İki gruba ayrılıyorlardır. Biri Kırmızı Kuvvet, diğeri Mavi Kuvvet oluyordu ve her koşulda tatbikatı Kırmızı Kuvvet kazanıyordu. Anlatıcı Kırmızı Kuvvet'de binbaşının atlı habercisi olmuştur. Arkadaşları birçok zorlu görevle uğraşacakken o at üstünde olacağı için kendini şanslı saymıştır. Fakat üstüne bindiğı at seyis atı olunca işleri ters gitmiştir. Seyis atları binicisine göre hareket etmiyor, önündeki at ne yaparsa onu yapıyordu. Binbaşının arkasından giderken zor anlar yaşayan asker attan düşmemek için çok uğraşır. Çünkü binbaşının atı hızlanınca kendi atı da hızlanıyor, o durunca aniden duruyordu. Bu durumda birçok kez kalır ve birkaç kez binbaşının atının arka ayakları dibine düşer. Kimse görmeden toparlanır. En son düşmesinde ise adeta havada uçarak binbaşının arkasına düşer ve onun azarı ile hemen inerek kendi atına biner.

Askerin başına gelenler Binbaşı askere 5. bölüğe iletmesi gereken bir haber verir. Ama binbaşının atı hareket etmediğı için kendi atı da hareket etmiyordu. Ne yapsa fayda etmez ve at yerinden oynamaz. Haberi iletmediğini gören binbaşı onu azarlar. Tam durumu açıklarken seyis atı başka hareket eden bir atı görür ve onun peşinden koşmaya başlar. Her gördüğü atın peşinden koşup

dururken birçok kez düşer. Pantolonu yırtılır, sürüklenir. Ölümünden döner. En sonunda başka bir atla çarpışır ve uyandığında başka beyaz bir atın üzerindedir. Şapkası da kaybolmuştur. Kaybolmuştur ama üstünde olduğu at en azından sözünü dinliyordur. Diğer askerlerle karşılaştığında ona neden bu halde olduğu sorulur. Karşısında yüzbaşı vardır. Düşmana esir düşmemek için kaçarken olduğu yalanını uydurur. Binbaşının mesajını iletmeye geldiğini söyler. Fakat kendi kuvveti zannederken mavi kuvvetin 5. bölüğüne mesajı iletmıştır. Bütün işler, emirleri birlikler birbirine karışır. Ama sonunda her zamanki gibi Kırmızı Kuvvet kazanır. Yazar politikacıları da seyis atına benzetir. Ona göre politikacılar da kendi kendilerine, yürüyemez ve koşamazlar. İllaki başka bir politikacıyı izlemek, takip etmek zorundadır.

Temalar

Siyaset Siyasetlerin eleştirisinin mizahi bir dille yapıldığı öyküde siyasetçiler seyis atına benzetilir. Kendi başlarına bir şey yapamayacakları, takip ettikleri kişiyi tekrarlayarak bir fayda sağlayamayacakları eleştirilir. Bu kişiler kimi takip ettiklerini bile önemsemez, ne yaptıklarını fark etmezler.

DONLA ŞAKA OLMAZ

Kişiler

Selahattin Askeriyede yatılı okumaktadır. Süvari birliğindedir. Mesleğine tutkundur.

Cemal Selahattin'in boyunda posundadır. Çok titiz ve cimridir.

Necmi Lakabı Patates Necmi'dir. Selahattin ve Cemal'in iki katı iriliktir.

Öykü

Karışan çamaşırlar Yatılı okulda evciler cumartesi geceleri evlerinde kalıyorlar, bekarlar bütün ders yılı okulda kalıyorlardır. Kirli çamaşırları da orada yıkaniyordu. Süvari Selahattin ve anlatıcı bekar gurubundandır. Koşu kıdemlisi her hafta temiz çamaşırları getirip herkesin çamaşırları almasını söylemektedir. Çamaşırlar birbirlerine karışmasın diye çıkmayan kalemle numaralarını yazıyor veya iplikle baş harflerini işliyorlardır. Fakat Selahattin bunları yapmayı sevmiyordu. Herkes çamaşırlarını seçip aldıktan sonra kalanları alıyordu. Kimi zaman hiç çamaşır kalmıyor, kimi zamanda bir kucak çamaşırda odaya geliyordu. Kendine ait olmayan giysiler bulduğu bile oluyordu.

Eksik olan don O pazar akşamı yıkanmış çamaşırlar yine dağılırken herkes çamaşırlarını tanır ve alır. Selahattin en son gider eli boş döner. Arkadaşı temiz çamaşırı olup olmadığını söyler. Vardır ama sadece don yoktur. Süvarilikte don ve pantolon çok önemlidir. Don ve pantolon süvarinin bacaklarına yapışmalıdır. At hızla giderken don pantolonun içinde kıvrılabilir veya bu şekilde türlü sorunlar yaratabilmektedir. Ertesi günde önemli bir talim vardır. Süvarilerin binicilik hocası yarbay ise çok sinirli ve ata binme eğitimi konusunda çok disiplinli biridir. Selahattin de en gözde öğrencisidir. Selahattin ve arkadaşı ne yapacağını düşünür. Arkadaşı ile bedenleri uymadığı için onunki olmayacaktır. Diğer arkadaşlarını düşününce Cemal akıllarına gelir. Onun bedeni ve Selahattin'in bedeni neredeyse aynı gibidir. Ama Cemal hem çok titiz hem de cimridir. Durumu Cemal'e anlatırlar. Cemal kabul etmez. Don hijyenik bir kıyafet olmalıdır ve paylaşamayacağını söyler. Satmasını istediklerinde de arkadaşları arasında kullanılmış iç çamaşırını sattığı söylenir diye kabul etmez. Cemal'e tehditvari bir söylemde bulunurlar ve oradan uzaklaşırlar. Kimsenin olmadığı uygun bir an Cemal'in dolabından bohçasını açarlar. Sadece bir tane don vardır. Fakat beli lastikli değil düğmelidir. Onu gizlice alırlar.

Selahattin'in başına gelenler Akşam okula dönülür. Süvariler henüz gelmemiştir. Onlar yemekten süvariler gelir ve bir kavga sesi duyulur. Cemal ve Selahattin kavga ediyordu. Cemal onun çamaşırlarını karıştıracağını anlayıp kendi eşyalarını almış başkasının donunu koymuştur. Selahattin talimde rezil olmuştur. Don ona büyük gelmiş, belinden düştüğü için ata binmesine engel

olmuştur. Birçok kez ata binmeye çalışırken bacaklarını açamadığı için düşmüştür. Donun ağı yırtılıp ata binebildiğinde, düğmeler koptuğundan sorun yaşamaya devam etmiştir. Yırtık olan cebinden elini sokarak dondan parçalar koparmış ve ondan kurtulmaya çalışmıştır. Fakat dalgınlıkla diğer cebine değil yere atınca her yere don parçaları yayılmıştır. Kavga esnasında Cemal, Necmi'nin donunu kendi dolabına koyduğunu söyleyince Necmi de kavgaya karışır ve üçü kavga etmeye başlar. Arkadaşları ise vur diyerek onları gaza getiriyorlardır.

Temalar

Mizah/Sorumluluk Kişisel sorumluluklar hem birey hem toplum açısından çok önemlidir. Kişisel sorumlulukların eksikliği çatışmalara neden olabilmektedir. Bu durum öyküde mizahi bir dille anlatılmaktadır.

BOM

Kişiler

Avni Pasaklı, kurnaz biridir. Dursun ile şakalaşmayı çok sevmektedir.

Dursun Kıvrıkcık saçlı, esmer, kuru bir oğlandır. En iyi arkadaşı Avni'dir.

Öykü

Dursun ve Avni Dursun matematik konusunda çok başarılı fakat çok dağınık, pasaklı ve şaşkın biridir. Avni de Dursun gibi dağınık ve pasaklıdır ama ondan farklı olarak kurnazdır. Sürekli de Dursun ile uğraşıyordur. Askerde talim borusu çaldığında ilk kalkan ve hazırlanmaya başlayan Dursun olur. Ceketini, tüfeğini veya başka bir eşyasını arayıp durur. Yine de en geç gelen, geldiğinde de hala bir eksiği olan da odur. Avni, Dursun gibi pasaklı ve dağınık olmasına rağmen o uyanır uyanmaz başkasının eşyalarını ve özellikle Dursununkileri aldığı için eksiği olmamaktadır.

Kepsut çayında bir gün Beşinci ay olduğunda teftiş verip onbaşı olacaklardır. General de bu teftiş de olacaktır. Herkesin korktuğu bir general olduğundan bir gün öncesi onları talime çıkartmazlar. Kılık, kıyafet ve tüfeklerini teftişe hazırlamalarını isterler. Fakat askerler öyle yapmaz. Sabahtan Kepsut çayına giderler. Futbol oynarlar. Futbolda da Avni sürekli Dursun ile uğraşır ve Avni ile baş edemeyen Dursun perişan olur. Akşam Kepsut çayına girerler. Dursun az kalsın dizlerine kadar olan suda boğulacaktır. Boğulduğunu anlamadıkları için su şakasını sürdürürler ve Dursun ölümden döner.

Bom oyunu Akşam yemeğinden sonra Avni bom oynamayı teklif eder. Dursun bu oyunu da bir türlü beceremiyordur. Oyunda yan yana otururlar. Herhangi birinden başlayarak sayarlar. Beş ve beşin katları kime gelirse sayıyı söylemez, bom der. Bom diyemeyen dayak yer. Sıra her Dursun'a geldiğinde Dursun bom diyemez ve dayağı yer. Bu oyun oldukça uzun sürer ama Dursun ne kadar dikkatli olursa olsun bom diyemez. Gece boyu dayak yer. Arkadaşı sabaha kadar uykusunda sıçradığını ve bom diyerek bağırdığını anlatmıştır. Dursun rüyasında bile bom ile uğraşıyordur.

Teftiş günü Sabah herkes alana çıkmış, dizilmiştir. Dursun yine tüfeğini, ceketini, çorabını arıyordu. Geldiğinde ise yüzbaşı ona sinirlenir. Kılık kıyafeti perişan durumdadır. Yerine geçer. Tabur komutanı gelince ardından korgeneral gelir. Selamlaşmadan sonra sağdan say komutu verilir. Sıra her Dursun'a geldiğinde Dursun beşin katlarına denk geldiği için bom diye bağıırır. Tüm komutanlar birbirine bakar. Bir daha komut verilir, hatta sonra tam tersten saymaya başlanır ama Dursun bom demeye devam eder. Askerlerden biri Dursun'un yerini değiştirmesi için komutana öneride bulunur. Yeri değiştirilir ama Dursun beşin katları olmasa da arkadaşları söyleyeceği sayıyı kulağına doğru söylese de bom demeye devam eder. En sonuna Dursun'u sıradan çıkarıp koğuşa gönderirler.

Dursun'un kazandığı yarışma Teftişten sonra Dursun arkadaşlarını suçlar. O gece herkes üzülür, hiçbir oyun oynamaz. Matematikte üstün başarılı Dursun onbaşı olamayacaktır. Buraya gelmeden

önce Avrupa yarışması açılmıştır. Yarışmayı kazananlar mühendislik öğrenimi için Almanya'ya gidecektir. Sınav sonucu belli olur. Beş yüz öğrenci arasından Dursun 1. olmuştur. Bir hafta sonra Dursun gider. Bir gece önce de yine bom oynarlar ve Dursun yine bir kez bile bom diyememiş, sürekli dayak yemiştir. Ayrılacağı gün de hala eşyalarını arayıp duruyordur.

Temalar

Toplumsal beklentiler/Bireysel başarılar Dursun'un matematik yarışmasında birinci olacak kadar zeki olması ama oyunlarda ve sıradan askeri görevlerde hatalar yapıp alaya alınması bireyin güçlü yönlerinin toplumsal rollerde geri planda kalabileceğini göstermektedir. Dursun, askeri görevlerde ve oyunlarda küçük düşürücü ve komik durumlara düşse de gerçekte büyük bir başarıya sahiptir.

TAŞI SIKSAM SUYUNU ÇIKARIRIM

Kişiler

Kazım Yaşlı olan Kazım'a hapisshanedede Kazım baba diye seslenilmektedir. Eşini öldürdüğü için hapisshanededir.

Öykü

Kazım'ın Asri Cezaevi'ne gitme planı Kazım ilk eşini kaybettikten sonra genç bir kadın ile evlenmiştir. Karısını damadıyla birlikte olurken yakalayınca karısını öldürmüş, damadını da yaralamıştır. Damadı hem evlenmeden önce kızını hamile bırakmış, hem de karısını baştan çıkarmıştır. Kazım'ın hayali cezasının üçte birini doldurduktan sonra kalan kısmı Asri Cezaevi'ne gönderilerek çekmektir. Çünkü orada suçlular hem çalıştırılıyor, para kazanabiliyor hem de geçirdikleri bir gün iki sayılıyordur. Böylece daha erken cezaevinden çıkabilecektir. Nisan ayında 8. yılı dolacağı için heyecanla beklemektedir. O zaman dilekçe verip Asri Cezaevi'ne gitmek için başvuruda bulunabilecektir. Bu sebeple 8 yıldır hiçbir kavgaya bulaşmıyor, iyi hal durumunu koruyor, hakkını kaybetmemeye çalışıyordu.

Kazım'ın dilekçesi reddedilir 8. yılını doldurup dilekçesini verince yaşından dolayı çalışmasının mümkün olmadığı yanıtı alıp başvurusu reddedilmiştir. Bu duruma çok üzülen ve sinirlenen Kazım bambaşka birine dönüşmüştür. Artık hiç şaka kaldırmıyor, her laftan kavga çıkarıyor ve elinden geldiğince karşısındakine vuruyordu. Yaşlı olduğu için ona yeniliyor gibi görünüp, olayı büyütüyorlardı. Böyle oldukça da Kazım kendini gerçekten güçlü zannediyor ve taşı siksam suyunu çıkarırım diyerek dilekçesini yenilemeye devam ediyordu.

Kazım dilekçeleri göndermeye devam eder Cezaevi müdürlüğüne taşı siksam suyunu çıkarırım diye yazdığı dilekçeler gönderiyor, oradaki gençlerden daha iyi çalışacağını savunuyordu. Dilekçeler her seferinde reddedilse de devam ettiği için cezaevi müdürü onu yanına çağırıp durumu anlatsa da göndermeye devam ediyordu. Artık dilekçelerine cevap bile gelmemeye başlayınca dilekçeleri savcılığa göndermeye başlamıştır. Bu dilekçelerde cezaevi müdürünü şikâyet ediyor, hakkının yendiğini söylüyor, taşı siksam suyunu çıkaracağını anlatıyordu. Cezaevi müdüründen şikâyet ettiği bu dilekçeler tahkik edilmesi notu yazılarak savcılıktan yine cezaevi müdürüne geliyordu. Cezaevi müdürü Kazım babayı yanına çağırıp neden onu şikâyet ettiğini sorup durumu anlattıkça haberi olmadığını söyleyip reddediyordu. Birisinin onu şikâyet ettiğini sanıyor, dilekçelerin cezaevi müdürüne nasıl ulaştığını bir türlü anlayamıyordu. Dilekçeyi her seferinde gizlice başka birine yazdırıyordu. Artık müdür eroin, esrar satışından para yediği gibi suçlamaları da yazıyordu ki bu durumlarda doğrudur. Cezaevi müdürü artık daha fazla sinirleniyordu. Kazım Babayı korkutup tehdit eder ama çok yaşlı olduğu için ölür korkusuyla da hiçbir şey yapamıyordu. Onu bu cezaevinden sürmekle tehdit eder.

Kazım'ın ölümü Kazım Baba artık günden güne güçten düşer. Bahçeye bile çıkmaz olur. Dizlerinde yürüyecek derman yoktur. Başbakana dilekçeler, mektuplar yağdırır. En güvenilir kişilere yazdırıp, en

güvenilir kişilerle dışarı ulaştırıyordu. Dilekçeler tahkik edilmesi notu ile Adalet Bakanlığı'na, oradan sıra ile gele gele cezaevi müdürüne geliyor, müdür de sinirden köpürüyordu. Kazım Baba bu sefer benzer dilekçeleri Cumhurbaşkanlığına göndermeye başlamıştır. Onlar da cezaevi müdürüne geldikçe Kazım Baba'nın akli almıyordu. Artık Kazım Baba kimseye güvenmiyor, dilekçeleri yazdırdığı, gönderdiği kişiler cezaevi müdürüne şikâyet ediyor sanıyordu. Bir gün gündüz ortası mahkumlar koğuşlara sokulur. Arama yapılacağı söylenir. Kazım Baba panik yapar. Müdürün aleyhine yazdığı dilekçeleri toplayıp tuvalete atmaya giderken düşer. Düştüğü yerden kalkamaz ve ölür. Elinde, ceplerinde, koynunda "Taşı saksam suyunu çıkaracak kuvvette olup, müdürün hırsızlıklarını ve yolsuzluklarını bildiğinden..." diye başlayan dilekçeler doludur

Temalar

Umutsuzluk Asri cezaevine gidebileceğine dair umudu olan Kazım hal ve hareketlerine dikkat edip, iyi bir karakter çizerken reddedilerek hayal kırıklığına uğraması ile kavgacı birine dönüşür ve günden güne fiziksel, ruhsal olarak sağlığını yitirmeye başlar. Kurtuluş için başka umudu olmadığından dilekçe göndermeye devam eder ve gittiği yerde tüm gençlerden daha iyi çalışabileceğine kendisini inandırır. Umutlar insanları hayata bağlarken umutların kaybedilmesi insanların yaşamla olan bağıni zayıflatacaktır.

Bürokrasi eleştirisi Kazım'ın sürekli dilekçe vermesi ve dilekçelerin reddedilmesi, hapishane müdürünü şikâyet ettiği dilekçelerin de yine hapishane müdürüne ileterek çözülmesi istenmesi bürokratik yapının kişinin ihtiyaçlarını nasıl gözardı ettiğine bir eleştiridir.

TÜRKİYE'Yİ BİLMEK

Kişiler

Alman Öğretmen Almanya'da iş bulamadığı için Türkiye'ye gelmek zorunda kalmış öğretmenlerden biridir. Diğer Alman öğretmenler içinde en fazla Türkiye'de yaşamış kişidir. Üç yıldır Türkiye'de yaşamaktadır ve Türkiye'yi iyi tanımakla övünür.

Öykü

Türkiye'yi iyi bilen öğretmen 60 öğretmenli, özel bir okulda 9 tane Alman öğretmen vardır. Öğretmenlerden biri kadın diğeri erkektir. Alman öğretmenler ve Türk öğretmenler arasında görünmeyen bir gerginlik, sürtüşme söz konusudur. Alman öğretmenlerden biri 3 yıldır Türkiye'de yaşıyor ve diğerlerine her zaman Türkiye'yi bilmek çok önemlidir diye tavsiyede bulunuyordu. Ona göre Türkiye'yi bilen birinin Türkiye'de hiçbir şeyin imkânsız olmadığını bilmesi gerekir. Sadece neyi nereden temin edileceğini, kimden isteyeceğini bilmesi gerekiyordu.

Öğretmenler arası gerginliğin sebepleri Türk öğretmenler sadece, 3 yıldır Türkiye'de yaşayan Alman öğretmeni seviyorlardır. Çünkü bir tek o arabasıyla her sabah müdürü evinden alıyor, zaman zaman diğer öğretmenleri de evlerine bırakıyordu. Düzenli olarak yemek yapıp diğer öğretmenlere ziyafet veriyordu. Çiğ köfte yapmayı bile öğrenmiştir. Alman öğretmenlerle Türk öğretmenlerin aralarındaki gerginliğin sebepleri ise olağan durumlardır. Alman öğretmenler Türk öğretmenlerle aynı işi yapmalarına rağmen onlardan çok daha fazla para alıyordu. Alman öğretmenlerin hepsinin özel arabası vardır ama Türk öğretmenlerden sadece bir kadın öğretmenin arabası vardır. Onu da hekim olan kocası almıştır. Alman öğretmenler Türkçe dahil başka birkaç dili iyi biliyorken, Türk öğretmenler sadece Türkçe biliyorlardı.

Yeni yönetmelik Aralarındaki bu gerginlik Milli Eğitim'den gelen yeni yönetmelikle iyice gün yüzüne çıkmıştır. Yönetmelik kılık, kıyafet ve görünüşle ilgilidir. Erkek öğretmenler sakal bırakmayacak, bıyığı bile belli standartlarda olacak, faulleri uzun olmayacak ve kıyafetine dikkat edecektir. Kadın öğretmenlerin yönetmeliği şise pantolon giymeyecek, etekler diz çizgisinin üstüne çıkmayacak, saçlar çok kısa olmayacak gibi maddelerden oluşuyordu. Türk öğretmenler bu yönetmelikten çok rahatsız

olmaz çünkü onlar için sıkıntı olabilecek türden değildir. Fakat Alman öğretmenler de bu durum sıkıntı yaratır. Kadın olan öğretmen hep pantolon giyiyordu. Erkek öğretmenler ise sakallıdır ve faulleri uzundur. Bu durumları kendi kimlikleri ile ilişkilendirdikleri için yönetmeliği demokratik olmamakla suçlar ve uymak istemezler.

Alman öğretmenlerin çözüm arayışı Alman öğretmenler kendi aralarında toplanır ve ne yapacaklarını karar verirler. Reddedip Almanya'ya dönseler orada iş bulmak sorundur. Ayrıca hep iyi karşılandıkları bir yerden bu şekilde gitmek kabalık olacaktır. Kalıp dediklerini yapmazlarsa ciddi sıkıntı yaratacak ve ortam iyice gerilecektir. Bakanlığın yönetmeliği onlara bağlı çalışan kadrolu öğretmenleri bağlar diye yönetmeliğe uymamamın yolunu bulurlar ama bu durumun ayrıcalık olarak görülmesiyle araları zaten soğuk olan Türk öğretmenlerle iyice ters düşeceklerdir. Öğretmenler 3 yıldır Türkiye'de yaşayan Alman öğretmene sorarlar. Türkiye'de imkânsız diye bir şey yoktur, her şey mümkündür dediği için bir çözüm bulmasını isterler. O da düşündüğünü ve mutlaka bulacağını söyler.

Alınan sahte raporlar Dört gün sonra üç yıldır Türkiye'de kalan öğretmen çözüm bulur. Erkekler doktora giderek hekimden rapor alacaktır. İlk önce kendisi gider. Daha sonra diğer Alman öğretmenler giderek benzer raporlar çıkarırlar. Hekim raporunda, hastası olan Alman öğretmenleri kastederek, sakallarını kesmesinin sağlığına zarar verici olduğunu yazmıştır. Bir de Latince uzun bir hastalık ismi yazmıştır. Sakallarını keserse güneş ışınlarının, hava koşullarının ve ısının etkisiyle hastanın yüzünde adı yazılı olan Latince hastalık etki gösterecektir. Kadın öğretmen ise romatizma-siyatik uzmanı hekimin yazanağını getirmiştir. Bu kadın öğretmenin elbise ve etek giymesinin sağlığı bakımından zararlı olduğunu, hep pantolon giymesi gerektiğini yazmıştır. Yine Latince bir hastalık adı vardır. Böylece Milli, Eğitim Bakanlığı'nın kılık kıyafet yönetmeliğindeki gerekliliklerden kaçınırlar. Üç yıldan beri Türkiye'de bulunan Alman öğretmen arkadaşlarına tekrar Türkiye'yi tanıma ve bilmenin öneminden bahsederek böbürlenir. Önemli olanın yolunu yordamını bilmek olduğunu söyler. Ama birisi itiraz eder. Türkiye'yi bilmediğini belirterek aldıkları doktor raporlarını Türk öğretmenler alsaydı bakanlığın çoktan onları kovacaklarını söyler. 3 yıldır Türkiye'de kalan Alman öğretmen kabul eder ve Türkiye'yi ondan da iyi tanımaya başladığını onaylar.

Temalar

Bürokratik eleştiri Alman öğretmenin Türkiye'de neyi kimden isteyeceğini ve nereye başvuracağını bildikten sonra işini kolaylıkla halledebileceğini iddia etmesi Türkiye'deki bürokratik işleyişe mizahi bir yolla eleştiridir. Bürokrasideki açıklar, eşit ve adil bir düzeni engellemektedir.

FİLM GİBİ

Kişiler

Anlatıcı Havalimanında bekleyen yolculardan biridir. Camdan dışarıyı izlerken olaylara şahit olup, olayları yorumlamıştır.

Sürücü Havalimanındaki tekerlekli, demir iskeletli bir aygıtı sürmekle görevlidir. Şaşkın bir hali vardır.

Öykü

Rötar yapan uçak Havaalanında kalkış süresi geçen uçağın yolcuları hala uçağa alınmıyordur. Yolcular söylenmeye başlamıştır. Doğru dürüst açıklama da yapılmıyordur. Yolcular arasında "büyük zat"ın uçağa binmesi beklendiği için gecikme yaşandığı bilgisi dolaşmaya başladı. Herkes söylenmeye ve birbirlerine kızmaya başladılar. Haklarını aramadıkları, asıl suçun kendinde olduğunu, Avrupa ülkelerinde böyle olmadığını birbirlerine anlatıp dururlar. Bir süre sonra ise herkes bir yere dağılır. Kimi restorana, kimi tuvalete gider. Kimi de sinirli sinirli ileri geri yürüyüp kalkış saatini beklemeye devam eder.

Uğurlama töreni hazırlıkları Bir süre sonra havaalanı görevliler yere vişneçürüğü bir halı sererler. Büyük zat için hazırlık yapıldığı bellidir. Yol halısının bir ucu uçağın merdivenine dayanmıştır. Görevliler alanda bir o yana bir bu yana sinirli sinirli tavırlarla buyruklar veriyorlardır. Alt kattan, belki de şeref salonu denilen yerden vip oldukları belli olan siyah giysili insanlar çıkmıştır. Aralarında üç generalde vardır. Uçağa binecek büyük zatın uğurlayıcısı gibi duruyorlardır. Yağmur yağmaya başlar ve bir anda tüm görevliler, havaalanının olduğu anlaşılan şemsiyeleri paylaşıp açarlar. Tam o sırada tekerlekli, demir iskeletli bir aygıt tutamağından tutup süren adam yağmurun altında siyah giyinmiş kişilerin arasına girmiştir. Her yerinden sular akıyordur. O sırada büyük zat çıkacak olduğundan herkes adamı azarlar ve adam ne yapacağını bilemez. Biraksalar belki oradan gidecektir ama azarlamalarla büsbütün şaşırır sürekli olmayacak yerlere yönelir. En sonunda sıranın başında kalır.

Aygıt sürücüsünün şaşkınlığı Büyük zat şeref salonundan çıkar, iki kişinin açtığı şemsiyenin altında güvenle halıda ilerler. Sıranın en başına gider ve en başında sürücünün önünde durur. Valinin, belediye başkanının da önünde duran bu kişinin daha önemli biri olduğu izlenimi vardır. Sıkmak için elini uzatır. Sürücü vuracak zannedip kafasını saklar ama sonra o da elini uzatır ve elini sıkar. Büyük zat her birinin ellerini sıkar ve bir şeyler konuşur. Uğurlama töreni bitince uçağa gider. Büyük zat içeri girince sıradaki kişiler aygıtın sürücüsünün sütüne yürüyüp kızgın bir şekilde bağırırmaya başlar. Aygıt sürücüsü aracını bırakıp kaçar. Uzaklara doğru alanda koşuyordur.

Temalar

Adaletsizlik/Güç İktidar kaynaklı gücü elinde bulunduranların ayrıcalığının toplumsal hayata etkisi öykünün temasını oluşturmaktadır. Büyük zat olarak anılan kişi toplumsal hiyerarşide üst konumda bulunduğundan diğer halkın mağduriyeti önemsenmeksizin ayrıcalıklı muamele görmektedir. Yolcuların memnuniyetsiz olması ve söylenmeleri, bu konuda kendilerini çaresiz hissetmeleri de adaletsizliğe vurgu yapmaktadır.

EVLENME VAADİYLE İĞFAL Mİ, ZORLA IRZINA GEÇMEK Mİ?

Kişiler

Hıdır Bir oğlu bir de kızı vardır. Gülbeyaz kızıdır. Ökkeş ile yakın arkadaştır. Yoksuldur.

Ökkeş Bir oğlu, bir de kızı vardır. Oğlu Ayvaz ile Gülbeyaz'ı evlendirmek istemektedir. Yoksuldur. Hıdır ile çocukluk arkadaşıdır.

Gülbeyaz On dört yaşındadır. Ama daha büyük göstermektedir. Ayvaz'a aşiktir. Köyün en güzel kızıdır.

Döndü Hıdır'ın kaynanasıdır. Dul olduğu için Hıdır ve ailesi ile yaşamaktadır. Gülbeyaz ile aynı odada kalmaktadır.

Ayvaz 18 yaşındadır. Gülbeyaz'a aşiktir. Akıldan yana biraz eksiktir. Köy delikanlıların en yakışıklısıdır.

Öykü

Ökkeş ve Hıdır'ın yoksulluğu Ökkeş ile Hıdır çocukluk arkadaşıdır. Askere bile beraber gitmişlerdir. Ökkeş'in oğlu Ayvaz, Hıdır'ın kızı Gülbeyaz birbirinden hoşlanıyordur. Ökkeş ve Hıdır da onları birbiri ile evlendirmek istiyorlardır. Fakat ikisi de yoksul olduğundan başlık parasını ayarlayacak durumları yoktur. Gülbeyaz çok güzel bir kızıdır ve zengin oğlanlar onu rahat bırakmayacaktır. Bu sebeple uzun süre bekleyemeyeceklerini bilmektedirler. Başlık parasız kız alıp vermek ise köyde kabul edilebilir değildir. Töredir ve töreye uymak zorunludur. Başlık parasız evlenen kıza ve babasına kötü gözle bakılmaktadır. Kızın kusurlu olduğu düşünülmektedir. Ökkeş ve Hıdır'ın aklından aynı şey geçiyordur ama birbirlerine itiraf edemiyorlardır. Akıllarından geçen çocukların birlikte kaçması ve birkaç gün

sonra köye pişmanmış gibi dönmeleridir. Bu şekilde olan olaylarda başlık parası ve düğün olmamakta, zorunlu nikah yapılmaktadır. Fakat ailelerin bilerek böyle bir işe kalkışıp köylüleri kandırdıkları ortaya çıkarsa bu alçaklık ve namussuzluk olarak görülmektedir. Bu ortaya çıkarsa köylerinde ve civar köylerde şerefleri iki paralık olacaktır.

Kız kaçırma planı yapılır Bir gün Ökkeş cesaret edip arkadaşına durumu söyler. Hıdır kendisinin de aklından geçtiğini itiraf eder. Bu durumu kimseye duyurmamaya özen göstermeleri gerekiyordu. Bu konuda ağız birliği yaparlar. Oda da olanlar dışında kimseye bir şey söylenmeyecektir. Aile arasında sır kalacaktır. O gece Ayvaz'ın Gülbeyaz'ı nasıl ve ne zaman kaçıracağı en ince ayrıntılarına dek konuşulur, tartışılır ve karara bağlanır. Gülbeyaz ve ninesi bir döşekte yatıyordu. Ayvaz'ın Gülbeyaz'ı kaçıracağı gece kapı açık bırakılacaktır. Ayvaz, Gülbeyaz'ı sessizce at ile kaçırarak ve önceden konuştukları dağdaki bir yere götürecektir. Babası ne olur ne olmaz diye babadan kalma tüfeği de yanına verecektir. Ayvaz pek akıllı biri sayılmadığından plan ona birkaç kez iyice anlatılır.

Ayvaz'ın Gülbeyaz'ı kaçırması Gülbeyaz'ı kaçırılacağı gece gelir. Ayvaz atı ahırdan çıkarmakta zorlanır. Bu yüzden gecikir. Gülbeyaz uyuyakalır. Ayvaz içeri girer. Odada iki kümbet vardır. Hangisi Gülbeyaz'dır bilemez. Ortam karanlıktır. Kümbetlerden biri bir telesin içinde olduğu için onun Gülbeyaz olduğunu düşünür. Atın terkesine atılmak için konuşulduğundan hazırlanmış olmalıdır. Ayvaz yine de bir yanlışlık yapmamak için fısıldar ve Gülbeyaz'a seslenir. Telesin içinden bir kıkırdama duyulur ve Ayvaz, Gülbeyaz olduğunu düşünür. Onu atına götürür. Fakat atı bağlamadan bıraktığı için at gitmiştir. Ayvaz at olmadığı için planı iptal etmek ister. Gülbeyaz gibi davranan Döndü sesini incelterek yayan gitmeyi teklif eder. Kullandığı sözcükler Ayvaz'a garip gelir. Köy karılarından duyulmayacak aslanım, şekerim gibi kelimeler kullanıyordu. Ayvaz babasının yardımı ile atı bulur ve dağlara doğru sürer fakat Döndü'nün konuşmalarından şüphelenir.

Ayvaz'ın şaşkınlığı Kalacakları yere gelirler. Hava karlıdır. Döndü çuvaldan fırlar, kim olduğu anlaşılmasın diye gerekmedikçe konuşmaz. Hava karanlıktır. Ayvaz kibrit yakmak ister ama ıslanmış için yakamaz. Döndü, Ayvaz'ın kollarına atılır. Soğuktan titreye titreye birbirlerine sıkıca sarılıp yere uzanırlar. Öpüşüp seviştikleri konusu belirsizdir. Sabahleyin ikisi birbirine sarılmış durumda yerde yatarken jandarma onları bulur. Ayvaz uyanınca yanlışlıkla Gülbeyaz'ın nenesini kaçırdığını görür.

Hikâyenin sonu Jandarma sorgulamasında Ayvaz durumu anlatır. Döndü ise kendisini zorla kaçırdığını, zorla ırzına geçmek istediğini, başaramayınca evlenmek vaadiyle kendisini iğfal ettiğini söyler. Bu olay köyün adını tarihinde ilk kez gazetelere çıkarır. Hıdır ile Ökkeş birbirlerine küserler. Gülbeyaz komşu köyden zengin biri ile evlenir. Hıdır dünya kadar başlık parası alır.

Temalar

Töre/Yoksulluk Töre ve geleneklerin insanların yaşamlarını olumsuz yönde etkilediği ve çaresiz durumlara düşürdüğü görülmektedir. Özellikle ailelerin yoksul olması yaşadıkları mağduriyetin diğer bir unsurudur. Yoksul olmaları töreden daha fazla etkilenmelerine sebep olmaktadır. Mizahi dil kullanılarak işlenen temada, aileler ve çocukları Gülbeyaz ve Ayvaz'ın evliliğini arzu ederken töre ve köylülerin uyguladığı baskı yüzünden olmayacak durumlar içinde kalırlar.

DOLANDIRICININ SOLCUSU

Kişiler

Anlatıcı Solcu olarak tanınan ve cezaevinden yeni çıkan anlatıcı işsizdir. Konferanslarda ve açikoturumlarda konuşmacı olarak yer alıyor fakat karşılığında para almıyordu.

Dolandırıcı Gazetelerden solcuların konuşma yapacaklarını öğrenip defterine yazıyor ve bilgi topluyordu. Solcuları dolandırmak için onları bolca övüyordu.

Anlatıcının arkadaşı Anlatıcının üniversiteden arkadaşıdır. Hurda demir ticareti yaparak çok para kazanmıştır.

Öykü

İşsiz solcu Hapishaneden çıkalı çok fazla olmamış bir solcu işsizdir. Kirasını bile ödeyemiyordur. Solcu olduğu için ona iş verme de istemiyorlardır. Fakat amatörce yaptığı ve karşılığında hiç para almadığı bir iş vardır. Panellerde, konferanslarda gönüllü olarak konuşmacıdır. Halka solculuğu anlatmak ve halkın uyanmasını sağlamak, bilinçlendirmek amacıyla yaptıkları bir iştir. Bir de geçinmesini sağlayacak profesyonel bir işi olsa halinden memnun olacaktır.

İş teklifi Düşünceler içinde yürürken eski bir arkadaşını görür. Onu iş yerine çay içmeye davet eder. Yıllardır kendisini görmemiştir. Hurda demir ticareti yaparak çok para kazandığını duymuştur. Konuşmaları sırasında işsiz olduğunu öğrenen arkadaşı ona bir iş teklifinde bulunur. Haftalık bir ticaret gazetesi çıkarmak istiyordur. Dört sayfalık küçük bir gazete olacaktır. Ama teklifini reddeder. Arkadaşı ise ısrar eder. Gerekli dokümanları o sağlayacaktır. Ondan sadece düzenleme ve birbirine bağlama işini istiyordur. 60 lira da aylık alacaktır. Ev kirası 15 lira olduğu için bu teklifi reddetmez. Fakat işi kabul eder etmez arkadaşının ses tonu, hali değişmiştir. Aşağılayıcı, küçümseyicidir. Cüzdanından çıkardığı 50 lirayı uzatır ve avans verir. Pazartesi gelip böyle bir gazetenin çıkması için ne kadar bütçe lazım bunu araştırmasını ister.

Hayran ile tanışma Adam oradan çıkar ve yürümeye başlar. Yolda tanımadığı biri onu durdurur ve üstadım diyerek halini hatırını sorar. Nereden tanıdığını çıkaramaz. Öğrenir ki onun panel ve konferanslarındaki konuşmalarını takip eden biridir ve ona hayrandır. Hiçbir konuşmasını kaçırmıyordu. Bu kadar övgü karşısında gevşeyen adam böbürlenir. Hayranı konuşmanın sonunda ondan bir şey rica edeceğini ama utandığını söyler. Çocuğu hastadır ve ilaçları almak için paraya ihtiyacı vardır. Adamın çok parası olmadığı için tedirgin olur. Bu adamın parayı borç olarak alıp en kısa zamanda geri vereceğine inanıyordu ama yeterli parası olmadığından endişelidir. Hayranı ilaçların 100 lira olduğunu söyler ama adamın yüzünü görünce o ne kadar verebilirse o kadar verebileceğini belirtir. Adam 50 lira verir.

Geri ödenmeyen borçlar Aradan zaman geçer. Adam arkadaşının söylediği işe hiçbir zaman gitmez. Borç para alan adam da parayı vermez. Bir gün arkadaşının çay bahçesinde hayranını görür ve parası yoksa onu görüp utanmasını diye arka taraftan dolaşır. Arkadaşı ile otururken o adamı gösterir. Solcuların isimlerini kaydedip konuşmalarını takip eden biri olduğunu, onları överek onlardan borç alıp dolandırdığını anlatır. Neden solcuları seçtiğini sorar. Solcuların dolandırılmaya alışkın olduğunu ve yatkın olduğunu savunuyordur. Adam itiraz eder. Çünkü o da işe gitmeyerek arkadaşını dolandırmıştır.

Temalar

Sahtekarlık Öyküde solcuları profesyonel olarak dolandıran karakter, dolandıracağı kişilerle ilgili önceden hazırlık yapıyor ve bilgi topluyordur. Fakat anlatıcı, arkadaşından ön ödeme alıp söz verdiği şekilde işe bir türlü gitmeyerek arkadaşını daha farklı düzeyde dolandırmış olmaktadır. Dolandırıcılık, insanların birbirleri ile olan ilişkilerinde zaafılardan, toplumsal koşullardan, ahlaki değerlerden kaynaklı olabilmektedir.

GÜNAYDIN GARDİYANIM

Kişiler

Anlatıcı Evlidir ve bir kızı vardır. Tanıştığı kişileri hatırlamakta zorlanmaktadır. Basın-yayın sektöründe çalışıyordur. Yazıları sebebiyle cezaevinde yatmıştır.

Gardiyan Eskiden gardiyan olarak çalışmıştır ve anlatıcıyı o yıllardan tanımaktadır.

Öykü

Unutkanlık sorunu Yazarın en büyük sorunu yaşadığı olayları, tanıştığı kişileri hatırlayamamaktır. Bu özelliğinden dolayı hayatında hep sorunlar yaşamaktadır. Tanıyamadığı kişiler ona alınıyor, küsüyordur. Bu durum sebebiyle, hiç tanışmamış olduğu kişilerle yanlış anlamalar yüzünden komik olaylar yaşıyordu. Örneğin bir gün yanına gelip elini uzatan birini unuttuğu bir başka tanıdık sanmıştır. O da elini uzatmış ve elini sallayarak tokalaşmaya başlamıştır. Anlamıştır ki adam yere düşen paketini almak için o hareketi yapmıştır. Karısı bu olaya çok gülmüş, bu sebeple adam da çok bozulmuştur. Başına gelen böyle birçok olay olduğu için, tanımadığı kişi olursa itiraf edip kim olduğunu öğrenmeye çalışmaya karar vermiştir.

Yemekte karşılaşılan tanıdık Adamın en son başına gelen olay ise bir şenlik için çağrıldığı yerdedir. Gittiği yerde bir gece topluca yiyip içerken birisi yanına gelir ve boynuna sarılıp onu öper. Yazar onu tanıyamadığını söyler ve af diler. Karşısındaki adam hayal kırıklığına uğrar ve “ ee dünya böyle olur, şimdi tanımazsın” diyerek kırgınlığını belirtir. Yazar onu nereden tanıyabileceğine dair sorular sorar. Cezaevinden mi, basından mı tanışıyorsunuz yoksa komşu muyduk diye nereden tanıştıklarını öğrenmeye çalışır. Adam bir zamanlar büyük iyilikler yapmış ve tanımazdan geliniyormuş gibi bir haldedir. “ee artık tanımazsın elbet” deyip duruyordur.

Günaydın diyen gardiyan Sonunda anlaşılır ki cezaevinde yattığı, siyasiler koğuşunda olduğu sırada yazılarını cezaevinden gizlice kaçırıyor diye zindana atılmıştır. Her sabah onun için kahvaltı getiren gardiyanıdır. Sabahları hücrenin kapısının gözetleme deliğinin kapağını açıp tayını verirken günaydın demiştir. Yazar o sesi o an hatırlar. Ona sabahları günaydın dediği için başgardiyan onu şikâyet etmiştir. İşbirlikçi olmakla suçlanmıştır. Onu da hücreye atmışlar, sonra da işten kovmuşlardır.

Yazar duygulanır Eski gardiyan ona başka bir iyilik yapamayacağını, en fazla günaydın diyebileceğini, elinden onun geldiğini söyler. Yazar karanlık yüzünden gardiyanın yüzünü göremediğinden onu tanımamış ama sesini hatırlamıştır. O zindan da günaydın sesinden başka ses duymamıştır. İyiliğin büyüklüğü, küçüklüğü değil, önemli olan hangi koşullarda yapıldığıdır diye düşünmektedir. Gözleri yaşla dolar. Günaydın gardiyanım diyerek ona sarılır.

Temalar

İyilik/Dayanışma Yapılan iyiliğin büyüklüğü ve küçüklüğü önemli değildir. İyiliğin değerinin büyüklüğü hangi koşullarda, nasıl yapıldığıdır. Öyküde gardiyan sadece hücredeki bir suçluya sabahları günaydın demektedir. Fakat başka kimsenin sesini, varlığını duymayan, karanlık hücredeki biri için kıymetlidir. Bu aynı zamanda insani bir dayanışmanın örneğidir.

Otorite baskısı/Ceza Gardiyanın sadece günaydın dediği için işbirlikçi görünmesi ve bunun bedelini hücre cezası ve kovulma ile ödemesi otoritenin baskısını göstermektedir. Sistem otoriteye karşı tam bir itaat beklemektedir. Gardiyan suç işlememiş, insani bir davranış göstermiştir fakat otorite bunu tehdit olarak algılamış ve adaletsiz, katı bir tutum almıştır. Otorite baskı ve kontrol yoluyla insani ilişkileri ve bireylerin özgürlüklerini sınırlandırmaya çalışmaktadır.

KARILARA HÜRMET-İ MAHSUSAM VARDIR

Kişiler

Apo Doğulu, arabesk müzik yapan bir şarkıcıdır. Kadınlara karşı şiddetten bir çok kez polisle ve mahkemelerle başı derde girmiştir. Sesi dünyada az bulunan, nezle görmemiş tenor sesi denilen bir ses türüdür.

Öykü

Apo'nun savunması Türkücü Apo kadınları dövmekle suçlanıyordu. Suçlamaları reddediyor ve kadınlara saygılı olduğunu savunuyordu. Kadınlara bir fiske bile vurmadığını, durduk yere kimseyi dövmeyeceğini anlatır. Fakat bazı kadınların bunu hak ettiğini, başını dinlemek için dövmek zorunda kaldığını savunur. Eskiden beri kiminle birlikte olsa üç gün sonra karakol ya da mahkeme ile uğraşmaz zorunda kalmıştır. Ama artık bunun insan haklarına ve kanuna aykırı olduğunu öğrenmiş. Kadın kendi istiyorsa ancak o şekilde dövebileceğini anlamıştır.

Almanya konseri Almanya'ya konsere gitmiştir. Halk konseri olduğundan çok büyük bir alan konser için ayrılmıştır. Gündüz alana gidip oradaki heybetli kiliseyi gören türkücü Apo çok şaşırmıştır. Kilisenin çatısındaki sivri kemerler çok korkunç gelmiş ve dikkatini çekmiştir. Akşam konser vakti geldiğinde alanı tanıyamamıştır. O kadar çok kişi vardır ki kilise bile görünmüyordu. İnsanlar sivri kemerlerin üstüne bile çıkmıştır. Almanlar da bu duruma çok şaşkındır. O zamana kadar Türklerden başkası böyle bir şey yapmamıştır. Konser zamanı Apo türkülerini söyler. Kendisi sesini duyamazken gelenlerin onun türkü söyleyişine nasıl hayran kaldığını, tezahüratlar yaptığını ve hayran olduğunu anlayamamaktadır. Konser bitimi insan kalabalığının, içinden kiraladığı aracı bulmaya çalışır. Fakat kadınların elinden kurtulması zordur. Kadınlar üstüne atlıyor, sarılıyor, öpüyor, kıyafetlerinden parçalar koparıyordu. Arabayı bulduğunda üstündekiler paramparça olmuştur. Kendini arabanın içine atsana şoför hareket edemiyordu. İnsan kalabalığı izin vermiyordu. Apo kadınların "ez beni, çiğne beni, ye beni, yerim seni" diye bağırdığını anlatmaktadır. Apo kurtuluşu olmadığını söyler ve kadınları dövmeye girer. Tekrar arabaya bindiğinde arabada üç kadın vardır. Kadınlara hürmet etmesi gerektiğini bildiğini söyler ama üç kadın olduğundan ne yapacağını bilememiş ve kovmak için ondalara da vurmuştur. Apo başından geçenleri bu şekilde anlatır. Ona göre kadınları dövmek elbette kabul edilemez fakat kadın kendi istiyorsa dövmekte sakınca yoktur. Bazı kadınların bunu istediğini söyleyerek hak ettiğini ima etmektedir.

Apo'nun kadınlara bakışı Dışarıda feministler tarafından rahatsız ediliyor. Yalan söylediği yüzüne vuruluyordu. Kadın dövdüğünü kabul eder ama kadınları ikiye ayırır. Kadınlara hürmet-i mahsusam vardır diyerek kadınların dövülmemesi gerektiğini tekrar belirtir. Çünkü ona göre kadınlar da Allah'ın kuludur ve az buçuk insan sayılmaktadır.

Temalar

Cinsiyetçilik/Şiddet Öyküdeki arabesk müzik şarkıcısı aslında kadınlara değer verdiğini ve saygılı olduğunu anlatırken iki yüzlü bir tavır içindedir. Saygı duyduğunu bile anlatmaya çalışırken kadınları aşağılayan söylemlerde bulunmaktadır. Kadına karşı şiddeti meşrulaştıran bu söylemler tutarsız ve samimiyetten uzaktır. Öyküde mizahi bir dille kadınlara karşı yüzeysel ve küçümseyici olan anlayış eleştirilir.

NEYDİ BU HERİFİN ADI?

Kişiler

Anlatıcı Roza ile evlenmek istemiştir. Bir broşür ve kitap çevirdiği için yazar olarak görülmektedir.

Roza 4-5 kuşak öncesinden doğma büyüme Kuledibilidir. Yahudi'dir.

Öykü

Don Kişot çevirisi Yazar Yahudi bir kıza âşık olmuş, Don Kişot'u İspanyolcasında okuyarak sevgilisinin gözüne gireceğini ummuştur. Don Kişot'u İspanyolca okumanın değeri ile bir kralla ilgili duyduğu hikâye böyle düşünmesine sebeptir. Bu sebeple kursa gitmiştir. Fakat İspanyolcayı istediği gibi öğrenememiştir. Don Kişot romanını İspanyolcadan çeviri işini alınca İspanyolcası yetmediği için çocuklar için Türkçe özetlenmiş bir Don Kişot romanını bulup bu kitaptan yararlanarak, yine çocuklar

için Türkçe Don Kişot romanı yazmıştır. Sonra çevirisinin Türkçe yanlışlarını düzeltmesi için el yazısı müsveddelerini Roza'ya vermiştir. Yazar Don Kişot'u 1 ayda çevirmişken Roza bu işlemi birkaç ayda tamamlamıştır. Nedenini sorduğunda ise onun yazdığı Don Kişot'un anlaşılmasız olduğunu, çocuklar için basılmış başka bir don Kişot olarak onu çevirdiğini söylemiştir.

Sovyetler Birliği'ndeki toplantı Aradan yıllar geçmiştir. Artık Roza ile değildir ve evlenememiştir. İspanyolcanın öğrendiği kadarını da unutmuştur. Fakat Sovyetler Birliğinde planlanan uluslararası bir yazarlar toplantısına bu romandan dolayı onu da davet etmişlerdir. Toplantıda tartışılacak konu Edebiyat ve Barıştır. Yazar bunda tartışılacak bir durum çıkmayacağını, barış konusunda herkesin hem fikir olacağını zannetse de öyle olmaz. Kimi edebiyat akımları ve okulları egemen sınıfın hizmetindedir ve bu nedenle barıştan değil savaştan yanadır. Komünist bir ülkededir ve ülkenin bütün yazarları azınlık olan egemen sınıfın buyruğundaki bir edebiyatın barışçı olamayacağını savunmaktadır. Bazı yenilikçi yazarlara ise ateş püskürenler vardır.

Görkemli yont Toplantının birinci günü öğleye dek törenlerle geçer. Konukları oldukları komünist ülkenin başkentinin en geniş alanında çok görkemli bir yontu hepsi çelenk bırakırlar. Yontu dikilmiş olan yazar çağdaşlarıdır. İşçi sınıfı devriminden birkaç yıl sonra ölmüştür. Yazar yontunu çok beğenmiştir. Devrimciliğine inanıyordu ama iki romanını okumuş ilkel bulmuş, beğenmemiştir. Ona göre ne olursa olsun bu taş yontun on binlerce yıl kalacak olması bile yazarı büyük yapıyordur. Dünya barışı ve edebiyat konulu uluslararası toplantı bu anıtsal yontu dikilmiş olan yazarın yıldönümü dolayısıyla düzenlenmiştir. Bildiriler sunulduktan toplantılar bittikten sonra kaldıkların otelin görkemli salonunda delegelere yemek verilmiştir.

Delegelere verilen yemek Başkan toplantının çok başarılı geçtiğini anlattıktan sonra sırasıyla yazarları bütün özellikleriyle uzun uzun anlatmaya başlar. Her yazarı ayrı ayrı övüyor, sonra şerefine kadeh kaldırıyor. Şişire şişire övdüğü kişiler, söylediklerinin gerçek olmadığını bilse bile hoşuna giderek övgüyü kabul ediyordu. Başkan bu konuşmalar sonrası sekreterine eğilerek, küfürlü bir dille bir şeyler söylüyordu. Sekreterde yazılı olan listeden, sıradaki yazarın adının ne olduğunu soruyordu. Sıra yazara geldiğinde ne yapacağını şaşırmıştır. Kendisi yaratıcı bir yazar da değildir. Sadece bir broşür ve bir roman çevirmiştir ki onu da doğru dürüst yapmamıştır. Başkanın övgülerini hak etmediğini bildikçe stres oluyordu. Başkan övgüleri dizdikten sonra sekretere eğilerek sıradakinin kim olduğunu sorar. Sekreter kâğıda bakar ama kâğıtta başka isim olmadığını söyler.

Yazarın yeni işi Yazar Türkiye'ye utançla döner. Aradan yıllar geçer. Sovyetler Birliği dağılır. Yazar o dönem orada tanıştığı kişilerin durumunu merak eder. Hepsini de komünisttir. Ya cezaevinde ya sürgündeler diye düşünür. Aynı yere gitmek için eline bir fırsat geçer. Bu kez memur olarak gidecektir. Bir holdingde işe girmiştir. Şirketlerinden biri orada bir şube açacaktır ve inceleme yapması için onu gönderiyorlardır. Onu holdingde işe almalarının nedeni de zaten solcu ülkelerde eskiden beri tanınmasıdır.

Yeni düzen O ülkeye gider gitmez arkadaşlarını arar. Kentin en geniş alanı daha da genişlemiştir. Çünkü anıtsal yont yerinde yoktur. Yeni düzen gelmeden birkaç gün önce yıkıldığını öğrenir. Eski yazarlar birliği başkanı yıktırılmıştır. Buna çok şaşırır. Artık bakanlar kurulunda iç işleri bakanlığında danışman olmuştur. Eski düzendeki komünistleri hükümete bildiriyordu. Ya hapse gitmek ya da hükümete girmek durumunda kalınca hükümete girmeyi tercih etmiştir. Eski dostu genel sekreter ise belediye başkanı olmuştur. Yazarlar birliği binasının yerinde de lüks bir restoran açılmıştır. Yazar holding şirketini kurmak için kiminle iş birliği yapacağını sorar. Ona rehberlik eden kişi o işi eski yazarlar birliği başkanı ile görüşse iyi olacağını belirtir. Yazar her durum için ona danışması gerektiğine şaşırarak kadın isterse de mi ona başvuracağını sorarak çıkar. Rehber hükümete girdiğinden beri onun artık bu işlere bakmadığını isterse kendisinin halledebileceğini söyler.

Solcular arasındaki söylenti Orada işleri yoluna koyup Türkiye'ye döndüğünde kendi ülkesindeki solcular adını döneğe koyarlar. Holdingde çalışmasını eleştiriyorlardır. O ise arkadaşlarını değişimin farkında olmamakla suçlar. Moskova'da bile değişim rüzgarları esmektedir.

Temalar

Samimiyetsizlik/ Yüzeysellik Başkan delegeler için verilen yemekte her yazardan abartılı övgü ile bahsediyor fakat övdüğü kişiyi tanımıyor, adını bile hatırlamakta yardıma ihtiyaç duyuyordur. Gerçek anlamda övülen bir değer veya başarı yoktur. Yüzeysellik ve samimiyetsizlik söz konusudur.

Yozlaşma/Çıkarıcılık İdeolojinin değişmesi ile rejime sadık görünen kişilerin tutum değiştirmesi ve çıkarlarını korumak için ideallerinden vazgeçmeleri güce yakın olma isteğini göstermektedir. Yüzeysel ve çıkarıcı ilişkiler söz konusudur. Yönetimde yozlaşmadan söz edilebilir.

YENİLİĞE AYAK UYDURMAK

Kişiler

Behzat Rütbesi albaylık ve generallik arasında olan tuğbaylıktır. Yaşlı ve deneyimli bir subaydır.

Öykü

Dönemsel yenilikler Yazar yeniliğe ayak uydurmanın zorluklarından bahsederek örnekler verir. Örneğin yeni yıla girince uzun süre mektuplara yanlılıkla eski yılın tarihi atılır. Yeni bir sevgilin olduğunda bir süre yanlılıkla eski sevgilinin adıyla ona seslenmek ihtimalin vardır. Kendi ülkesinde yeniliğin hiçbir zaman kendi malı olmadığını, aniden dışarıdan geldiğini söyler. Birinci Dünya savaşı ve sonrasında Almanlar ile müttefik olunca askeriyede törenlerde onlardan gelen kaz ayağı yürüyüşü, İkinci Dünya savaşı sonrası ABD ile ilişkiler ilerlediğinde Amerikan yürüyüşüne geçilmiştir. Yine o dönem Anamur muzunu Çikita muzunu, Amasya elması yerine Vaşington Elması, Yafa Portakalı yerine Vaşington portakalı gelmiştir. Almanlarla dost oldukları dönemde komutanların astlarına ve üstlerine özet bilgi vermelerine fortrak denmektedir. Fakat ikinci Dünya savaşı bitince Türkiye’de de değişiklikler olmuştur. Fortrak asker dilinden birden atılıp yerine brifing denmeye başlanmıştır. Fakat yeniliğe alışamayan bazı askerler brifing yerine fortrak demeye devam etmektedir.

Behzat’ın anlamadığı soru Behzat da hala fortrak diyen askerlerden birisidir. Sınıf arkadaşlarının çoğu ya general olmuş ya emekliye ayrılmıştır. Onun bağlı olduğu kolordunun komutanı tugaya teftişe gelmiştir. Behzat bu teftişte alacağı sicile göre ya general olacak ya emekliye ayrılacaktır.

Teftişe gelen korgeneral teftişe başlamadan önce subaylarla söyleşir. Behzat da söyleşideki soruları cevaplıyordur. Bu söyleşi sırasında Korgeneral, Tuğbay Behzat’a brifing yapıp yapmadığını sorar. Behzat bu kelimeyi hiç duymamıştır. Bu Amerikanca askeri terim orduya yeni yayılmaktadır. Behzat ne yanıt vereceğini bilememiştir. Ne olduğunu da soramamıştır. Duyamamış gibi yapıp tekrarlar. Fing hecesi üzerine bu sözcüğü fig fig gibi argo bir sözcük zanneder. Kırmızı yüzü daha da kızarır. General yapmıyor musun diye sorduğuna göre yapılması gereken bir şey diye karara varır. Tabii yanıtını verir. General ne zamanlar diye sorusunu devam ettirir. Sık sık değil arada bir yanıtını alan generalin suratı asılır. Neden arada bir olduğunu sorar. Daha sık yapması gerektiğini söyler. Her gün yapmalıdır diye ekler. Behzat başüstüne diyerek yanıtlar ama bu işin emirle olmasına şaşırır.

Behzat emekli olur General teftişi orada kesip arabasına binip gider. Tuğbay, emir subayına brifingin ne anlama geldiğini usturuplu biçimde sorar. Fortrak denilen şey olduğunu söyler. Tuğbay dişlerinin arasından “Tuul!” diye bir ses çıkarır ama kimse duymaz. Tuğbay brifingi bilememesi yüzünden emekliye ayrılmıştır. Yeniliğe alışmak kolay değildir.

Temalar

Yenilik/Siyasi baskı Bir ülkedeki değişimlerin ülkenin o dönemki siyasi ilişkileri ile iç içe olduğu görülmektedir. Bireyler bu gelişmeler bağlamında yeniliğe ayak uydurmada zorluk yaşamakta ve baskı altında hissetmektedirler. Siyasi bağlam değiştikçe halkın bu değişime zorla uyması beklenmektedir.

Ayrıca ülkedeki yenilikleri ülkenin üretimi olmaması, her seferinde yakın ilişki kurdukları ülkelere göre değişmesi de öyküde mizahi bir dil ile eleştirilen diğer bir konudur.

ÖYKÜ DEĞİL, ANI

Kişiler

Anlatıcı Anlatıcı Aziz Nesin'dir. Aziz Nesin'in anısı bu öykünün konusunu oluşturmaktadır.

Genç yazar Türk bir yazardır. Aziz Nesin'den daha az deneyimli olduğu anlaşılmaktadır.

Öykü

Almanya'ya davet Aziz Nesin ve başka dört Türk yazar Almanya'ya çağırılmışlardır. Hepsi de daha önce Almanya'ya gitmişlerdir. Programa göre ilk günün akşamı Alman ve Türk dinleyicilere, kendi seçecekleri konularda ve ayrı ayrı yerlerde konuşmalar yapacaklardır. Yazar ve arkadaşı bir kitapevinde konuşma yapacaklardır. Alman dinleyiciler için ayarlanan tercüman onları otele alıp götürülecektir. Yazar henüz konuşmasını bile hazırlamamıştır. Genç yazar ise epey çalışmıştır.

Kitapevindeki dinleyiciler Diğer yazar daha deneyimli olduğu için Aziz Nesin'e daha önceki konuşmalarda kaç dinleyici geldiğini sorar. Gerçekte on beş, yirmi dinleyici gelmesine rağmen Aziz Nesin ona iki yüz üç yüz dinleyici olarak belirtir. Genç yazara bu sayı bile az gelmiştir. Gitme saatleri yaklaştıkça gerilirler. Son hazırlıklar için odaya çıkarlar. Gizliden gizliye ikisi de çıkma saatlerini geciktirerek gittiklerinde daha fazla dinleyici olmasını umuyorlardır. 15 dakika geç giderler ama kitapevi bomboştur. Biraz daha beklerler ama kimse gelmez. Kitapevi sahibi mahcup olur. Onlara belli etmemeye çalışarak kitapevine gelen birkaç müşteriyi gizlice ikna edip hazırladıkları sandalyelere oturturlar. Elektrik için gelen tamirciyi de zorlarlar. Bu şekilde toplamda on üç kişi ancak olurlar. Başka dinleyicilerin gelmesinden umutları kesilir. Kitapevi sahibi konuşmaya başlayabileceklerini belirtir.

Uyuyan dinleyiciler Önce genç yazar konuşmasına başlar. Konu ise "Edebiyat Sosyolojisi Tarihinde Yapısalcılığın Post Modernist Açıklanması" dır. Dinleyiciler konuşma sırasında uyuklamaya hatta bazıları bayağı derin uyumaya başlar. Genç yazarın konuşması da oldukça uzundur. Konuşması bitince kimse konuşmanın bittiğinin farkında varmaz. Yazar kuvvetli bir alkışla onları uyandırmayı amaçlar. Kendi konuşmasını ise dinleyicilerin uyanmaları için bol gülmeceli anlatmayı tasarlar. O şekilde de konuşmasını yapar. Ama Alman dinleyiciler heykel gibi duruyordur.

Yazarlar yalan söyler Arabaya binip otele dönerler. Diğer yazarların konuşmalarını yapıp geldiklerini görürler. Onlardan biri kaç dinleyiciye konuştuklarını sorar. Genç yazar beş yüzden fazla olduğunu söyler. Aziz Nesin ise yanlışı olduğunu yedi yüzden az olmadığını belirtir. Bir başka yazara sorduklarında ise kendi konuşmasındaki dinleyicilerin binden az olmadığını anlatır.

Temalar

Başarı baskısı/Yalan Yazarlar dinleyici sayısı ve ilgi konusunda yaşadıkları hayal kırıklığını kabullenememekte ve bunu başarısızlık olarak algılamaktadırlar. Bu sebeple birbirlerine abartılı rakamlar vererek egolarını ve arkadaşları arasındaki başarılı konumlarını korumaya çalışmaktadırlar. Hepsi aynı durumda olduğu için yalan olduğunu bilseler de belli etmezler.